

Projekt **SLOHRA SOCIONET** – „Združeni pri razvoju novih zaposlitvenih možnosti s pomočjo socialnega podjetništva / Udruženi u razvoju novih mogućnosti zapošljavanja uz pomoć društvenog poduzetništva“

ANALIZA STANJA DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA NA PODRUČJU ISTARSKÉ ŽUPANIJE

Istarska razvojna agencija (IDA) d.o.o.
30.09.2015.

Naložba v vašo prihodnost
Operacijo delno financira Evropska unija
Evropski sklad za regionalni razvoj

Ulaganje u vašu budućnost
Operaciju dijelomično financira Evropska unija
Evropski fond za regionalni razvoj

I. FAZA 1: STANJE IN ZNAČAJ DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA U ISTARSKOJ ŽUPANIJI.....	3
1.1. Identifikacija i popis organizacija u području društvenog poduzetništva na području Istarske županije (značaj i potrebe istih).....	3
1.2. Karakteristike organizacija u Istarskoj županiji.....	5
1.1.1. Analiza ispitanih organizacija	6
1.1.2. Potrebe i prepreke u razvoju društvenog poduzetništva s aspekta anketiranih poslovnih subjekata	12
1.1.3. Potencijali društvenog poduzetništva u Istarskoj županiji	14
1.3. Zaključak:	15
II. FAZA 2: ANALIZA CILJNIH SKUPINA KOJE IMAJU POTENCIJAL ZA PROVOĐENJE DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA U ISTARSKOJ ŽUPANIJI....	17
2.1. Prepreke u razvoju društvenog poduzetništva s aspekta potencijalnih osnivača društvenih poduzeća	18
2.2. Potrebe društvenog poduzetništva u Istarskoj županiji s aspekta potencijalnih osnivača društvenih poduzeća	19
2.3. Analiza Saveza udruga Rojc	25
2.4. Zaključak:	26
III. FAZA 3: INSTITUCIONALNO I POTPORNO OKRUŽENJE NA NACIONALNOJ I REGIONALNOJ RAZINI.....	28
3.1. Predstavljanje zakona i drugih mehanizama poticajnog okruženja za društveno poduzetništvo na nacionalnoj razini	28
3.1.1. Postojeće zakonodavstvo o društvenom poduzetništvu i radno zakonodavstvo o zadrugama (koje se veže na društvene/socijalne zadruge).....	28
3.1.2. Sažetak planiranih mjera i programa za promicanje društvenog poduzetništva u RH	34
3.2. Tijela poticajnog okruženja.....	36
3.2.1. Jedinice lokalne samouprave (Općine i gradovi)	36
3.2.2. Potporne institucije.....	42
3.3. Zaključak:	51
IV. 4. POTENCIJALI I PREPREKE ZA RAZVOJ DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA U ISTARSKOJ ŽUPANIJI.....	53
V. 5. DOBRE PRAKSE DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA U REGIJI I NA NACIONALNOM NIVOU	55
5.1. UDRUGA ZA MLADE ALFA ALBONA	55
5.2. UDRUGA RODITELJI U AKCIJI	57
VI. OPĆI ZAKLJUČAK.....	59

I. FAZA 1: STANJE IN ZNAČAJ DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA U ISTARSKOJ ŽUPANIJI

1.1. Identifikacija i popis organizacija u području društvenog poduzetništva na području Istarske županije (značaj i potrebe istih)

NGO (Nevladine organizacije) - udruge: Prema najnovijem istraživanju Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva IŽ (podaci od 12.06. 2015) u Istarskoj Županiji ima 2918 registriranih udruga. Pri tom je teško precizno odrediti broj stvarno aktivnih, no prema neslužbenim podacima procjenjuje se da ih je oko 10% od ukupnog broja registriranih udruga.

Prema području djelovanja iz baze podataka (<http://registri.uprava.hr/#!udruge>) udruge se dijele na slijedeća područja:

- a) branitelji i stradalnici rata,
- b) demokratsko političke kulture,
- c) duhovnost,
- d) gospodarstvo,
- e) hobističke djelatnosti,
- f) kultura i umjetnost ,
- g) ljudska prava,
- h) nomenklature sportova ,
- i) obrazovanje, znanost i istraživanje,
- j) održivi razvoj,
- k) socijalna djelatnost,
- l) sport i
- m) ostala područja.

Zadruga: Što se tiče zadruga u Istarskoj županiji ima 69 zadruga od koje su dvije u likvidaciji te dvije u stečaju. Podaci o zaposlenima koji su vidljivi iz Registra poslovnih subjekata

<http://www1.biznet.hr/HgkWeb/do/extlogon> pokazuju da 15 zadruga ima svoje zaposlenike, konkretno:

1. Poljoprivredna zadruga Čepić polje sa 2 zaposlena
2. Ribarska zadruga EKO ISTRRA sa 2 zaposlena
3. FONTANA zanatska zadruga sa 6 zaposlenih
4. GRAMONT zadruga za građevinarstvo i usluge sa 7 zaposlenih,
5. Ribarska zadruga LANTERNA sa 7 zaposlenih,
6. Poljoprivredna zadruga Agro - Istra, zadruga za poljoprivredu, trgovinu i turizam sa 4 zaposlena
7. TERATRANS - PULA, zadruga za prijevoz robe cestom sa jednim zaposlenim
8. Zanatsko proizvodna zadruga USLUGA sa jednim zaposlenim
9. ŠKZ Veritas Višković "u likvidaciji" sa 2 zaposlena
10. KREDITNA UNIJA ONIO FINANC (u stečaju) sa 2 zaposlena
11. SLOGA PROIZVODNO ZANATSKO USLUŽNA ZADRUGA sa 2 zaposlena
12. RIBARSKA ZADRUGA ISTRRA sa 5 zaposlenih
13. SARGUS zadruga za proizvodnju i izlov ribe i školjkaša sa 3 zaposlena
14. STAMBENA ZADRUGA POREČ sa jednim zaposlenim
15. Štedno - kreditna zadruga Zlatnik - Pula (u stečaju) sa 15 zaposlenih

Invalidska poduzeća i poslovni centri kao društvena poduzeća: U pravnom poretku RH, za razliku od pravnih poredaka nekih drugih zemalja kao što je to npr. Slovenija, ne postoji pojam invalidskog poduzeća u posebnoj pravnoj formi. Politika i zakonodavstvo Hrvatske za sada je usmjereno na taj način da ide ka integraciji invalida u klasična poduzeća već postojeće pravne forme, a ne stvaranjem novih koja samostalno egzistiraju na tržištu kao takva (invalidska).

Registrirana socijalna/ društvena poduzeća: Registriranih društvenih poduzeća u IŽ nema jer zakonodavac još nije formalno odredio ista kao posebnu pravnu formu.

Općenito, postoje:

- a) 58 dioničkih društava (d.d.) od kojih su 11 u stečaju te 1 u likvidaciji;

- b) 10501 društava s ograničenom odgovornošću (d.o.o.) sa 7552 d.o.o.-a čiji je broj zaposlenih manji ili jednak 5 (dakle s maksimalno pet zaposlenih)
- c) 284 ustanove – 1 u likvidaciji.
- d) 5 Trgovaca pojedinaca.

Kako je rečeno, iako nema formalno posebno određenih društvenih poduzeća, svejedno se (s obzirom na principe društvenog poduzetništva koje poštuju) na temelju ove projektne analize kao takva mogu nabrojati: Centar za inkluziju i podršku u zajednici, Gradska radionica Pula, Udruga za mlade Alfa Albona, Udruga za promicanje kreativnosti - Merlin, PRAKSA-inženjerska zadruga za projektiranje, urbanizam i oblikovanje, Socijalna zadruga-CONSERVO upravljanje zgradama, Socijalna zadruga – Contus te Socijalna zadruga Corbis.

1.2. Karakteristike organizacija u Istarskoj županiji

Što se tiče same analize na temelju **Upitnika br. 1** prikupljen je uzorak od 30 organizacija. Upitnike su ispunjavali vodeći pojedinci u istima (direktori, predsjednici, upravitelji i ostalih čelni ljudi zaduženi za poslovanje).

Stanje u smislu pravnog oblika ispitanih organizacija jest slijedeće:

Redni broj	Pravni oblik organizacije	Broj provedenih anketa / ispunjenih upitnika
1.	<i>D.O.O.</i>	16
2.	<i>J.D.O.O.</i>	4
3.	<i>OBRT</i>	6
4.	<i>UDRUGA</i>	1
5.	<i>ZADRUGA</i>	2
Ukupno		29*

* Jedan ispitanik se nije izjasnio glede oblika organizacije

Prije svega valja napomenuti da su u anketnim upitnicima na pitanje „*Da li se smatrate kao „društveno/socijalno poduzeće“*“ jasno pokazano suštinsko nepoznavanje samog pojma. To i nije tako čudno s obzirom na relativno nov pojam društvenog poduzetništva u RH odnosno tek nedavno donošenje prvog strateškog dokumenta po tom pitanju („Strategija razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. do 2020. godine“). Na uzorku od 30 ispitanika 15 ih je na to pitanje odgovorilo sa „ne znam“ ili nejasnim odgovorima kao „djelomično“ ili „da i ne“ ili se rubrika za odgovor na to pitanje ostavila praznom. Od preostalih 15 ispitanika, 8 ih se smatra društvenim poduzećem te ih i toliko razmišlja o mogućnosti razvoja novog projekta, usluge ili proizvoda povezanim sa društvenim poduzetništvom. Sedam ispitanika se jasno izjasnilo da se ne smatra društvenim poduzećem.

1.1.1. Analiza ispitanih organizacija

Prije detaljnije analize valja napomenuti da je otprilike polovica ispitanika rješavalo anketu odmah nakon radionica koje su se u sklopu projekta SLOHRA-SOCIONET održale u Puli upravo na tu temu. Ta okolnost je bitna poglavito u smislu da se radilo o natprosječno zainteresiranim pojedincima za društveno poduzetništvo. Ostatak uzorka je iz baze dionika s kojima IDA d.o.o. konstantno surađuje kao razvojna agencija. S obzirom na tu bazu, voljnost da se ispuni poslani upitnik zaključno je bila nekih 10%. Zaključno, od 150 kontaktiranih dionika njih 15 je odgovorilo na molbu za ispunjavanjem upitnika.

Sadržajno gledano što se tiče **spola**, nositelji tih organizacija bili su 18 muškaraca (60% od ukupnog uzorka) i 12 žena (40% od ukupnog uzorka), **prosječne starosti** 39,7 godina koji se **poduzetništvom bave** u prosjeku 9, 4 godine. Načini na koji su stekli znanje za bavljenje poduzetništvom kod 60% ispitanika potječe iz više odnosno 3 izvora (formalno i neformalno obrazovanje te praksa).

Što se tiče odaziva na rješavanje upitnika vezanih za društveno poduzetništvo, ispostavilo se da su voljnost za suradnju odnosno sudjelovanje u anketi pokazali skoro pa isključivo **visokoobrazovani ljudi**. Tako je od 30 ispitanika osamnaest (18) imalo diplomsku fakultetsku naobrazbu (2. Stupanj Bologne), šestoro od njih bili su magistri znanosti odnosno

doktori, dvoje (2) od njih je završilo višu školu te samo tri (3) ispitanika srednju školu. Jedan se ispitanik nije izjasnio vezano za naobrazbu.

Glede **broja zaposlenih**, u anketi pretežito prevladavaju organizacije koje zapošljavaju pet ili manje djelatnika (70%). Organizacija koje zapošljavaju od 5 do 20 djelatnika bilo je 17%, te su se preostali poslovni subjekti izjasnili da zapošljavaju 20 i više djelatnika. Glede **strukture zaposlenih odnosno ciljne skupine u smislu zapošljavanja** u tim organizacijama (u upitniku se tražio opis glavnih značajki zaposlenika – *obrazovanje, smjer/profil, dob, dolaze li iz lokane sredine*) radilo se skoro pa isključivo o zaposlenicima koji su iz lokalne sredine. 53% ispitanika poslodavaca se izjasnilo da zapošljava samo visokoobrazovane pojedince, a ostatak se izjasnio da osim studenata zapošljava i radnu snagu sa srednjom stručnom spremom (uz izuzetke voditelja poslovanja).

Što se tiče **socijalne osjetljivosti** (pitanje br. 11: „Zapošljavate li osobe koje spadaju u kategoriju ranjivih skupina?“) 23% ispitanika izričito se izjasnilo da ne zapošljava predstavnike ranjivih skupina.

Od ostalih ispitanika, 43% se izjasnilo da zapošljava nezaposlene mlade- tražitelje prvog zaposlenja, a 17% poslodavaca je posebno navelo da su im ciljana skupina posloprimaca odnosno osoba koje zapošljavaju ranjive skupine dugotrajno nezaposlenih i invalida. Od preostalih ponuđenih odgovora konkretno: Roma, osoba s mentalnim poremećajima i bivših ovisnika/ kažnjenika, nitko se nije izjasnio da posebno teži zapošljavanju tih ranjivih skupina.

Na pitanje oko **prihoda** (pitanje br. 7: „Koliki je vaš godišnji prihod u EUR (navedite podatak za 2014. godinu?“), samo 18 od 30 ispitanika bilo je voljno dati tražene podatke. Šest od njih se izjasnilo da zarađuje 50.000,00 EUR-a ili manje na godinu, osam da zarađuje između 50.000,00 i 300.000,00 EUR-a na godinu, te su se četiri ispitanika izjasnila da zarađuju preko 300.000,00 EUR-a na godinu.

Oko **područja / aktivnosti** kojima ispitanici bave većinom su zastupljene usluge.

Prerađivačkom industrijom bavi se 2 ispitanika i to jedan proizvodnjom platnenih pelena i ostalih proizvoda za novorođenčad i djecu, a drugi proizvodnjom pekarskih i slastičarskih proizvoda. Od *usluga* 90% ispitanika navelo je područje rada: IT sektor, veleprodaju i

maloprodaju, konzultantske usluge te turizam i ugostiteljstvo. Jedan ispitanik je kao područje djelovanja naveo poljoprivredu i ribarstvo.

Valja napomenuti i da je na pitanje br. 8. „Koji postotak od ukupnih godišnjih prihoda zauzimaju sredstava / potpore iz državnog proračuna, lokalne samouprave i EU izvora (razne subvencije, donacije)“ čak 77% ispitanika odgovorilo da uopće ne koristi mogućnosti financiranja iz ikakvih ponuđenih izvora.

Na pitanje broj 2.: „Koji su bili glavni razlozi (motivi) koji su utjecali da ste se odlučili za bavljenje poduzetništvom?“ ispitanici su odgovorili slijedeće:

<i>Želja za većim prihodima</i>	<i>Želja za neovisnošću</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 30% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 50% sa: „<i>Važno</i>“, - 7% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 7% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 6% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 73% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 7% sa: „<i>Važno</i>“, - 3% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 13% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 3% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“
<i>Okolnosti su me natjerale na to (npr. gubitak posla ili nezaposlenost i dr.)</i>	<i>Poduzeće sam preuzeo od roditelja ili obitelji</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 24% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 10% sa: „<i>Važno</i>“, - 30% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 10% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 26% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 20% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 7% sa: „<i>Važno</i>“, - 0% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 0% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 73% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“
<i>Mogućnost dobivanja bespovratnih (potpora) sredstava</i>	<i>Kroz poduzetništvo želim aktivno doprinijeti promjenama na bolje i razvoju lokalne zajednice</i>

<ul style="list-style-type: none"> - 17% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 10% sa: „<i>Važno</i>“, - 7% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 13% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 53% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 27% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 30% sa: „<i>Važno</i>“, - 27% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 10% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 6% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“
--	--

<i>Poduzetništvo mi predstavlja osobni izazov</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 50% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 30% sa: „<i>Važno</i>“, - 7% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 7% sa „<i>Nevažno</i>“ i <li style="padding-left: 20px;">6% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

Na pitanje broj 13: „*U kojoj mjeri se pojedine tvrdnje primjenjive na vašu tvrtku?*“ odgovori su slijedeći:

<i>Poslovanje naše tvrtke donosi pozitivne učinke / posljedice za lokalnu zajednicu i okoliš</i>	<i>Naša tvrtka na inovativan način rješava socijalne i ekološke probleme i potrebe</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 33% odgovorilo je sa: „<i>Primjenjivo u potpunosti</i>“, - 33% sa: „<i>Uglavnom primjenjivo</i>“, - 16% sa „<i>Djelomično primjenjivo</i>“, - 10% sa „<i>Slabo primjenjivo</i>“ i - 8% sa „<i>Nije primjenjivo</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 26% odgovorilo je sa: „<i>Primjenjivo u potpunosti</i>“, - 17% sa: „<i>Uglavnom primjenjivo</i>“, - 27% sa „<i>Djelomično primjenjivo</i>“, - 20% sa „<i>Slabo primjenjivo</i>“ i - 10% sa „<i>Nije primjenjivo</i>“

<i>Veći dio dobiti ulažemo u razvoj poduzeća i zapošljavanje</i>	<i>Pri odlučivanju u poduzeću, svi zaposlenici imaju pravo glasa</i>
--	--

<ul style="list-style-type: none"> - 37% odgovorilo je sa: „<i>Primjenjivo u potpunosti</i>“, - 20% sa: „<i>Uglavnom primjenjivo</i>“, - 27% sa „<i>Djelomično primjenjivo</i>“, - 10% sa „<i>Slabo primjenjivo</i>“ i - 6% sa „<i>Nije primjenjivo</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 23% odgovorilo je sa: „<i>Primjenjivo u potpunosti</i>“, - 16% sa: „<i>Uglavnom primjenjivo</i>“, - 37% sa „<i>Djelomično primjenjivo</i>“, - 13% sa „<i>Slabo primjenjivo</i>“ i - 11% sa „<i>Nije primjenjivo</i>“
--	---

<p><i>Financijski podupiremo lokalne udruge, događaje, itd.</i></p>	<p><i>Povezujemo se s različitim institucijama / organizacijama u lokalnoj zajednici (npr. druge tvrtke, udruge, škole)</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> - 20% odgovorilo je sa: „<i>Primjenjivo u potpunosti</i>“, - 17% sa: „<i>Uglavnom primjenjivo</i>“, - 13% sa „<i>Djelomično primjenjivo</i>“, - 27% sa „<i>Slabo primjenjivo</i>“ i - 23% sa „<i>Nije primjenjivo</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 20% odgovorilo je sa: „<i>Primjenjivo u potpunosti</i>“, - 34% sa: „<i>Uglavnom primjenjivo</i>“, - 30% sa „<i>Djelomično primjenjivo</i>“, - 16% sa „<i>Slabo primjenjivo</i>“ i - 0% sa „<i>Nije primjenjivo</i>“

<p><i>Ugled u lokalnoj zajednici nam je važan</i></p>	<p><i>Primanja naših zaposlenika su poštena</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> - 43% odgovorilo je sa: „<i>Primjenjivo u potpunosti</i>“, - 27% sa: „<i>Uglavnom primjenjivo</i>“, - 16% sa „<i>Djelomično primjenjivo</i>“, - 7% sa „<i>Slabo primjenjivo</i>“ i - 7% sa „<i>Nije primjenjivo</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 33% odgovorilo je sa: „<i>Primjenjivo u potpunosti</i>“, - 40% sa: „<i>Uglavnom primjenjivo</i>“, - 17% sa „<i>Djelomično primjenjivo</i>“, - 10% sa „<i>Slabo primjenjivo</i>“ i - 0% sa „<i>Nije primjenjivo</i>“

Na pitanje broj 5 „Kako bi ocijenili (važnost) razine inovacija u vašoj tvrtci?“ odgovoreno je slijedeće:

<i>Proizvoda ili usluga</i>	<i>Tehnologija</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 30% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 47% sa: „<i>Važno</i>“, - 10% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 7% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 6% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 26% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 40% sa: „<i>Važno</i>“, - 17% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 10% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 7% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

<i>Znanje</i>	<i>Organizacija i upravljanje tvrtkom</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 73% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 7% sa: „<i>Važno</i>“, - 13% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 3% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 3% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 40% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 33% sa: „<i>Važno</i>“, - 16% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 3% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 8% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

<i>Marketing</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 33% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 23% sa: „<i>Važno</i>“, - 27% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 13% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 4% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

1.1.2. Potrebe i prepreke u razvoju društvenog poduzetništva s aspekta anketiranih poslovnih subjekata

Predodžbu o potrebama u smislu poticajnijeg okruženja kao i preprekama s kojima se potencijalni društveni poduzetnici susreću u razvoju svojih poslovnih subjekata možemo uvidjeti kroz slijedeća pitanja:

Na pitanje broj 12: „U kojim područjima je vašoj tvrtci najpotrebnija pomoć /potpora?“ odgovori su slijedeći:

<p><i>Poduzetnička znanja i vještine (razvoj poslovne ideje, priprema poslovnog plana/modela itd.)</i></p>	<p><i>Inovacije</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> - 13% odgovorilo je sa: „Jako važno“, - 40% sa: „Važno“, - 33% sa „Niti važno, niti nevažno“, - 4% sa „Nevažno“ i - 10% sa „Potpuno nevažno“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 20% odgovorilo je sa: „Jako važno“, - 23% sa: „Važno“, - 37% sa „Niti važno, niti nevažno“, - 13% sa „Nevažno“ i - 7% sa „Potpuno nevažno“
<p><i>Rad sa socijalno osjetljivim skupinama</i></p>	<p><i>Menadžment, upravljanje tvrtkom</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> - 7% odgovorilo je sa: „Jako važno“, - 7% sa: „Važno“, - 26% sa „Niti važno, niti nevažno“, - 37% sa „Nevažno“ i - 23% sa „Potpuno nevažno“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 7% odgovorilo je sa: „Jako važno“, - 40% sa: „Važno“, - 40% sa „Niti važno, niti nevažno“, - 7% sa „Nevažno“ i - 6% sa „Potpuno nevažno“
<p><i>Radno zakonodavstvo, osnivanje tvrtke</i></p>	<p><i>Računovodstvo</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> - 17% odgovorilo je sa: „Jako važno“, - 17% sa: „Važno“, - 33% sa „Niti važno, niti nevažno“, - 20% sa „Nevažno“ i - 13% sa „Potpuno nevažno“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 8% odgovorilo je sa: „Jako važno“, - 33% sa: „Važno“, - 20% sa „Niti važno, niti nevažno“, - 23% sa „Nevažno“ i - 16% sa „Potpuno nevažno“

<i>Marketing</i>	<i>Dobivanje nepovratnih sredstava (natječaji)</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 8% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 43% sa: „<i>Važno</i>“, - 20% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 16% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 13% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 53% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 23% sa: „<i>Važno</i>“, - 10% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 10% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 4% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

<i>Financiranje (privlačenje investitora, krediti i sl.)</i>	<i>Umrežavanje i traženje partnera</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 14% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 23% sa: „<i>Važno</i>“, - 30% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 23% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 10% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 30% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 23% sa: „<i>Važno</i>“, - 27% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 13% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 7% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

<i>Infrastruktura (uredi, poslovni prostor, itd.)</i>	<i>Traženje odgovarajuće radne snage</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 17% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 23% sa: „<i>Važno</i>“, - 30% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 17% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 13% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 20% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 26% sa: „<i>Važno</i>“, - 26% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 17% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 11% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

*Uključivanje zaposlenih u procese odlučivanja
(Participativno upravljanje)*

- 13% odgovorilo je sa: „Jako važno“,
- 17% sa: „Važno“,
- 26% sa „Niti važno, niti nevažno“,
- 30% sa „Nevažno“ i
- 14% sa „Potpuno nevažno“

1.1.3. Potencijali društvenog poduzetništva u Istarskoj županiji

Glede **potencijala** za razvoj društveni poduzetništva u Istarskoj županiji ispitanici smatraju slijedeće:

Pitanje br. 17: „Koja su područja ili aktivnosti za koje mislite da su vaši najveći regionalni potencijali za razvoj društvenog/socijalnog poduzetništva?“ odgovori su slijedeći:

Organski uzgoj	Turizam
<ul style="list-style-type: none"> - 13% odgovorilo je sa: „Vrlo velik potencijal“, - 31% sa: „Velik potencijal“, - 13% sa „Srednji potencijal“, - 7% sa „Mali potencijal“ i - 36% sa „Bez potencijala“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 37% odgovorilo je sa: „Vrlo velik potencijal“, - 27% sa: „Velik potencijal“, - 24% sa „Srednji potencijal“, - 4% sa „Mali potencijal“ i - 8% sa „Bez potencijala“

Zaštita prirode, uređenje okoliša, zaštita životinja (npr. održavanje zelenih površina, gospodarenje otpadom / reciklaža, šumarstvo i zaštićena prirodna područja i dr.)	Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i razvoj zelenog gospodarstva (korištenje sekundarnih sirovina, proizvoda od drva, pluta, slame itd.)
<ul style="list-style-type: none"> - 24% odgovorilo je sa: „Vrlo velik potencijal“, - 21% sa: „Velik potencijal“, - 24% sa „Srednji potencijal“, - 7% sa „Mali potencijal“ i - 24% sa „Bez potencijala“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 11% odgovorilo je sa: „Vrlo velik potencijal“, - 21% sa: „Velik potencijal“, - 39% sa „Srednji potencijal“, - 4% sa „Mali potencijal“ i - 25% sa „Bez potencijala“

<p><i>Kultura i održavanje kulturne baštine (kulturno-zabavne aktivnosti, muzeji, izložbe, izdavaštvo, tisak, video i glazbene produkcije itd.)</i></p>	<p><i>Socijalna i obiteljska zaštita i zaštita osoba s invaliditetom (npr. eko-socijalna skrb za obiteljska gospodarstva, dnevna briga za starije osobe i osobe s invaliditetom kod kuće, čuvanje djece itd.)</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> - 18% odgovorilo je sa: „<i>Vrlo velik potencijal</i>“; - 14% sa: „<i>Velik potencijal</i>“; - 50% sa „<i>Srednji potencijal</i>“; - 0% sa „<i>Mali potencijal</i>“ i - 18% sa „<i>Bez potencijala</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 15% odgovorilo je sa: „<i>Vrlo velik potencijal</i>“; - 7% sa: „<i>Velik potencijal</i>“; - 21% sa „<i>Srednji potencijal</i>“; - 25% sa „<i>Mali potencijal</i>“ i - 32% sa „<i>Bez potencijala</i>“

<p><i>Trgovina proizvodima malih lokalnih proizvođača (poljoprivrednici, obrtnici, umjetnici itd.) na principu „poštene trgovine“</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> - 21% odgovorilo je sa: „<i>Vrlo velik potencijal</i>“; - 7% sa: „<i>Velik potencijal</i>“; - 21% sa „<i>Srednji potencijal</i>“; - 17% sa „<i>Mali potencijal</i>“ i - 32% sa „<i>Bez potencijala</i>“

1.3. Zaključak:

Iz anketiranog uzorka odnosno istraživanja potencijala za društveno poduzetništvo među ispitanim organizacijama razvidno je da prije svega postoji elementarno nepoznavanje pojma društvenog poduzetništva. Nesigurnost ispitanika je li poslovni subjekt u kojem djeluju društveno poduzetnički orijentiran ili nije posljedica je i neupućenosti u relativno nedavno doneseni (travanj 2015 godine) službeni i jedini formalni dokument na strateškoj razini vezan za društveno poduzetništvo naziva „*Strategija razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. do 2020. godine*“.

S druge strane, što se tiče nekih obilježja poduzeća koje ista moraju imati da bi se okarakterizirala kao društvena, većina ispitanika smatra da poslovanje njihovih organizacija (66%) donosi pozitivne učinke/ posljedice za lokalnu zajednicu i okoliš, 57% organizacija većinu svoje dobiti ulaže u vlastiti razvoj i zapošljavanje te 73% ispitanika smatra da su im primanja zaposlenika poštena.

Zaključno, možemo pretpostaviti da društveni potencijal u nekim segmentima poslovanja anketiranih organizacija u Istarskoj županiji svakako postoji no ostaje vidjeti, nakon što se situacija oko društvenog poduzetništva i sam pojam istog dionicima koji obavljaju gospodarsku djelatnost bude potpuno razjasnio, koliko će se u budućnosti poslovnih subjekata odlučiti na ciljano poštivanje društveno poduzetničkih načela odnosno bavljenjem društvenim poduzetništvom.

Opće stanje se po tom pitanju mora razjasniti i od strane nacionalnih krovnih institucija, poglavito Ministarstva rada i mirovinskog sustava koje je zaduženo za donošenje službene baze društvenih poduzetnika u Republici Hrvatskoj.

II. FAZA 2: ANALIZA CILJNIH SKUPINA KOJE IMAJU POTENCIJAL ZA PROVOĐENJE DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA U ISTARSKOJ ŽUPANIJI

I u slučaju analize ciljnih skupina koje imaju potencijal za provođenje društvenog poduzetništva u Istarskoj županiji treba napomenuti da je oko 50% upitnika ispunjeno na regionalnoj Konferenciji o društvenom poduzetništvu (regijskom vijećanju) održanom u Puli u srpnju 2015. godine. To konkretno znači da je toliko visok interes za osnivanjem društvenih poduzeća pokazan u upitniku (s obzirom na opći uzorak) posljedica ispunjavanja velikog broja upitnika od strane posebno senzibiliziranih dionika za temu društvenog poduzetništva. Ostatak ispunjenih upitnika dobiven je iz baze kontakata Istarske razvojne agencije (IDA-e) d.o.o. s kojima ista surađuje po raznim osnovama (poglavito edukacije) te je tu odaziv na molbu za ispunjavanjem upitnika bio manji od 10%.

Od ukupno **26 pribavljenih anketnih upitnika** na uvodno pitanje: „*Jeste li kada razmišljali ili trenutno razmišljate da osnujete tvrtku i/ili razvijete projekt, uslugu ili proizvod koja je povezana sa socijalnim poduzetništvom?*“ 17 ispitanika je odgovorilo sa „DA“. Kako je već naglašeno, taj visoki postotak (65%) donekle opravdava dakle i činjenica da su upitnici bili ispunjavani od strane izrazito zainteresiranih skupina.

Za društveno poduzetništvo su zainteresirani poglavito mladi ljudi. Njih **53%** imalo je 35 godina ili manje. **30%** ispitanika između 35 i 50 godina navelo je da je razmišljalo ili trenutno razmišlja o bavljenju društvenim poduzetništvom dok isto čini i **17%** onih ispitanika koji imaju preko 50 godina.

Prosječna dob zainteresiranih ispitanika za DP je 39,3 godine. Kao i kod anketnog upitnika za poslovne subjekte/ organizacije (točka 1.2. ove analize) za temu društvenog poduzetništva zainteresirani su skoro pa isključivo visokoobrazovani ljudi. Od ukupnog uzorka, **samo jedan ispitanik imao je srednju školu** dok su ostali završili najmanje visoku školu (podrazumijeva program od 3 godine gledano po Bolonjskom sustavu).

Od navedenih **struka ispitanika** tu je 40% ekonomista, 20% profesora kineziologije te su ostalo psiholozi, odgojitelji predškolske djece i profesori jezika.

Od **ideja vezanih za društveno poduzetništvo** o kojima najviše razmišljaju ispitanici su naveli: izgradnju hostela (ta ideja je najčešće spomenuta- 3 puta), pružanje sportsko rekreacijskih sadržaja (ideja je spomenuta 2 puta), turistička djelatnost, psihološka pomoć i podrška potrebitima, rad s djecom s posebnim potrebama, palijativna skrb, zapošljavanje invalida, osnivanje zadruga za umjetničke zanate, proizvodnja peciva i slastica prilagođenih ljudima s posebnim prehrambenim potrebama.

2.1. Prepreke u razvoju društvenog poduzetništva s aspekta potencijalnih osnivača društvenih poduzeća

Glede **prepreka s kojima se ispitanici susreću u razvoju društvenog poduzetništva**, početna je samo nepoznavanje tog pojma. Na pitanje „*Jeste li upoznati s pojmom i ciljevima socijalnog poduzetništva?*“ 18 % ispitanika je odgovorilo da je „**Vrlo dobro upoznato**“ s tim pojmom, 35 % je upoznato. 42 % ispitanika je označilo ponuđeni odgovor da je „**Slabo upoznato**“ sa DP-om, a oko 5 % ispitanika je zaokružilo odgovor „**Niti jedno od navedenog**“.

Na pitanje br. 8 („*U pokretanju posla ili osnivanju tvrtke najveću prepreku mi predstavlja:*“) najviše ispitanika odgovorilo da je to nedostatak financijskih sredstava (41% ispitanika navelo je da im je to jako „**Velika prepreka**“, a 24% ispitanika da im je to „**Velika prepreka**“). Prethodno spomenuto konkretno znači da preko 2/3 potencijalnih društvenih poduzetnika ima **značajnih problema s financijskom konstrukcijom**.

Analiza **ostalih prepreka odnosno faktora koji su ispitanicima važni za eventualno buduće poslovanje**, pokazala je slijedeće:

<i>Nedostatak vlastitog znanja i vještina iz područja poduzetništva:</i>	<i>Nedostatak vlastitog znanja i vještina iz područja marketinga:</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 6% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 30% sa: „<i>Važno</i>“, - 41% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 11% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 11% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 6% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 35% sa: „<i>Važno</i>“, - 23% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 23% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 12% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

<i>Nedostatak vlastitog znanja i vještina u području upravljanja</i>	<i>Nedostatak financijskih sredstava</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 12% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 5% sa: „<i>Važno</i>“, - 17% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 29% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 12% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 41% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 24% sa: „<i>Važno</i>“, - 18% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 12% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 6% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

<i>Nedostatak dodatne pomoći / osoblja</i>	<i>Pomanjkanje prostora za obavljanje djelatnosti</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 18% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 18% sa: „<i>Važno</i>“, - 6% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 18% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 12% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 12% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 18% sa: „<i>Važno</i>“, - 23% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 29% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 18% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

<i>Zakonodavstvo i birokracija</i>	<i>Loša klima / stimulacija lokalnog okruženja za poduzetništvo</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 23% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 29% sa: „<i>Važno</i>“, - 23% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 18% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 6% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 18% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 35% sa: „<i>Važno</i>“, - 35% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 6% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 6% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

2.2. Potrebe društvenog poduzetništva u Istarskoj županiji s aspekta potencijalnih osnivača društvenih poduzeća

Potrebe u razvoju društvenog poduzetništva možemo identificirati kroz slijedeća pitanja?

Na pitanje broj 9: „U kojim područjima vam je trenutno najviše potrebna pomoć / podrška?“ odgovori su slijedeći:

<i>Poduzetnička znanja i vještine (razvoj poslovne ideje, priprema poslovnog plana / modela, itd.).</i>	<i>Inovacije</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 12% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 41% sa: „<i>Važno</i>“, - 18% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 29% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 6% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 6% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 35% sa: „<i>Važno</i>“, - 23% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 23% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 13% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

<i>Rad sa socijalno ranjivim skupinama</i>	<i>Upravljanje/ vođenje društva</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 18% odgovorilo sa: „<i>Jako važno</i>“, - 22% sa: „<i>Važno</i>“, - 24% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 18% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 18% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 29% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 12% sa: „<i>Važno</i>“, - 18% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 18% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 23% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

<i>Zakonodavstvo, pravo/ osnivanje tvrtke</i>	<i>Računovodstvo</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 29% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 41% sa: „<i>Važno</i>“, - 0% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 12% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 18% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 18% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 41% sa: „<i>Važno</i>“, - 18% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 18% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 5% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

<i>Marketing</i>	<i>Dobivanje nepovratnih sredstava (natječaji)</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 12% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 23% sa: „<i>Važno</i>“, - 35% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 23% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 7% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 53% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 41% sa: „<i>Važno</i>“, - 0% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 6% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 0% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

<i>Financiranje (privlačenje investitora, krediti i slično)</i>	<i>Umrežavanje i traženje partnera</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 35% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 30% sa: „<i>Važno</i>“, - 29% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 6% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 0% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 0% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 53% sa: „<i>Važno</i>“, - 24% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 11% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 11% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

<i>Infrastruktura (uredi, proizvodni prostori, itd.).</i>	<i>Pronalaženje odgovarajuće radne snage</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 24% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 11% sa: „<i>Važno</i>“, - 48% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 17% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 0% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 17% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 24% sa: „<i>Važno</i>“, - 30% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 17% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 12% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

Uključivanje zaposlenih u procesima odlučivanja (Participativno upravljanje)

- **5%** odgovorilo je sa: „*Jako važno*“,
- **30%** sa: „*Važno*“,
- **30%** sa „*Niti važno, niti nevažno*“,
- **30%** sa „*Nevažno*“ i
- **5%** sa „*Potpuno nevažno*“

Na pitanje broj 10: „*Koje su po vama konkretne aktivnosti koje bi vaša jedinica lokane samouprave trebala poduzimati za razvoj društvenog/socijalnog poduzetništva?*“ odgovori su slijedeći:

<i>Nepovratni finansijski poticaji za osnivanje i rad socijalne tvrtke (npr. finansijska potpora pri pokretanju)</i>	<i>Program za dobivanje povoljnijih kredita i garancija za razvoj socijalnog poduzetništva (investicije, inovacije i sl.)</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 70% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 18% sa: „<i>Važno</i>“, - 0% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 6% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 6% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 65% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 30% sa: „<i>Važno</i>“, - 0% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 0% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 5% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

<i>Posebni ili dodatni natjecaji vezani uz projekte za razvoj socijalnog poduzetništva</i>	<i>Socijalno poduzetništvo u dokumentima klasificirati kao jedan od razvojnih prioriteta</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 65% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 30% sa: „<i>Važno</i>“, - 0% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 5% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 0% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 53% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 30% sa: „<i>Važno</i>“, - 12% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 0% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 5% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“

<i>Dodjela koncesija za društvena poduzeća za pružanje javnih usluga / aktivnosti (npr. uređenje travnjaka)</i>	<i>Mogućnosti za jeftiniji ili besplatni zakup prostora u vlasništvu općine za obavljanje djelatnosti socijalnog poduzetništva</i>

<ul style="list-style-type: none"> - 35% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 35% sa: „<i>Važno</i>“, - 12% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 18% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 0% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 53% odgovorilo je sa: „<i>Jako važno</i>“, - 35% sa: „<i>Važno</i>“, - 0% sa „<i>Niti važno, niti nevažno</i>“, - 6% sa „<i>Nevažno</i>“ i - 6% sa „<i>Potpuno nevažno</i>“
--	--

Na pitanje broj 11: „*U kojoj mjeri se slažete sa navedenim tvrdnjama?*“ odgovori su slijedeći:

<i>Premalo su mi dostupne informacije o socijalnom poduzetništvu</i>	<i>U mojoj općini, gradu i regiji ne znam kome se obratiti za razvoj društvenog/socijalnog poduzetništva</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 19% odgovorilo je sa: „<i>Potpuno točno</i>“, - 44% sa: „<i>Uglavnom točno</i>“, - 12% sa „<i>Djelomično točno</i>“, - 19% sa „<i>Netočno</i>“ i - 6% sa „<i>Potpuno netočno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 35% odgovorilo je sa: „<i>Potpuno točno</i>“, - 29% sa: „<i>Uglavnom točno</i>“, - 12% sa „<i>Djelomično točno</i>“, - 12% sa „<i>Netočno</i>“ i - 12% sa „<i>Potpuno netočno</i>“

<i>Jedinica lokalne samouprave dovoljno ne podupire društveno/ socijalno poduzetništvo</i>	<i>Država dovoljno ne podupire društveno/ socijalno poduzetništvo</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 47% odgovorilo je sa: „<i>Potpuno točno</i>“, - 29% sa: „<i>Uglavnom točno</i>“, - 17% sa „<i>Djelomično točno</i>“, - 7% sa „<i>Netočno</i>“ i - 0% sa „<i>Potpuno netočno</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 40% odgovorilo je sa: „<i>Potpuno točno</i>“, - 47% sa: „<i>Uglavnom točno</i>“, - 12% sa „<i>Djelomično točno</i>“, - 0% sa „<i>Netočno</i>“ i - 0% sa „<i>Potpuno netočno</i>“

<i>Ljudi ne poznaju/razumiju što je to socijalno poduzetništvo</i>	<i>U mom gradu /regiji ima mnogo mogućnosti za razvoj socijalnog poduzetništva</i>
--	--

<ul style="list-style-type: none"> - 47% odgovorilo je sa: „Potpuno točno“, - 29% sa: „Uglavnom točno“, - 6% sa „Djelomično točno“, - 0% sa „Netočno“ i - 18% sa „Potpuno netočno“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 35% odgovorilo je sa: „Potpuno točno“, - 29% sa: „Uglavnom točno“, - 18% sa „Djelomično točno“, - 12% sa „Netočno“ i - 6% sa „Potpuno netočno“
--	---

Što se tiče **glavnog potencijala za razvoj društvenog poduzetništva** u regiji na pitanje broj 12: „*Koja su to područja ili aktivnosti za koje mislite da u vašoj regiji imaju najveće potencijale za razvoj socijalnog poduzetništva?*“ odgovori su slijedeći:

<i>Organski uzgoj i prerada hrane</i>	<i>Turizam</i>
<ul style="list-style-type: none"> - 47% odgovorilo je sa: „Vrlo Velik potencijal“, - 29% sa: „Velik potencijal“, - 18% sa „Srednji potencijal“ - 0% sa „Mali potencijal“ i - 6% sa „Bez potencijala“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 70% odgovorilo je sa: „Vrlo Velik potencijal“, - 18% sa: „Velik potencijal“, - 0% sa „Srednji potencijal“ - 6% sa „Mali potencijal“ i - 6% sa „Bez potencijala“

<p><i>Očuvanje prirode, upravljanje i zaštita okoliša, zaštita životinja (npr. održavanje zelenih površina, gospodarenje otpadom / recikliranje, šumarstvo, zaštita prirodnih vrijednosti, zaštićena područja, i dr.)</i></p>	<p><i>Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i razvoj zelenog gospodarstva (prerada sekundarnih sirovina, proizvoda od drveta, pluta, slame ..., ind.)</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> - 76% odgovorilo je sa: „Vrlo Velik potencijal“, - 12% sa: „Velik potencijal“, - 6% sa „Srednji potencijal“ - 0% sa „Mali potencijal“ i - 6% sa „Bez potencijala“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 29% odgovorilo je sa: „Vrlo Velik potencijal“, - 35% sa: „Velik potencijal“, - 29% sa „Srednji potencijal“ - 0% sa „Mali potencijal“ i - 7% sa „Bez potencijala“

<p><i>Kultura i održavanje tehničke i kulturne baštine (kulturno-zabavne aktivnosti, muzeji, izložbe, izdavaštvo, tisak, video i glazbene produkcije, i dr.)</i></p>	<p><i>Trgovina koja prodaje proizvode malih lokalnih proizvođača (poljoprivrednici, obrtnici, umjetnici ind.) po principu "poštene trgovine"</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> - 41% odgovorilo je sa: „<i>Vrlo velik potencijal</i>“, - 23% sa: „<i>Veli potencijal</i>“, - 17% sa „<i>Srednji potencijal</i>“ - 7% sa „<i>Mali potencijal</i>“ i - 12% sa „<i>Bez potencijala</i>“ 	<ul style="list-style-type: none"> - 35% odgovorilo je sa: „<i>Vrlo velik potencijal</i>“, - 47% sa: „<i>Veli potencijal</i>“, - 12% sa „<i>Srednji potencijal</i>“ - 6% sa „<i>Mali potencijal</i>“ i - 0% sa „<i>Bez potencijala</i>“

2.3. Analiza Saveza udruga Rojc

U analizi Saveza udruga Rojc koji broji preko 100 udruga, na uzorku su od 20 najperspektivnijih udruga koje ostvaruju ili imaju potencijal za ostvarivanjem prihoda na tržištu kao najveći **razvojni potencijali organizacija za bavljenje društvenim poduzetništvom navedeni**: iskustvo, prostor, članstvo, partnerstva te ljudski potencijal.

Najčešće isticani **problemi organizacija za bavljenje društvenim poduzetništvom navedeni su**: financijski problemi, investicijsko održavanje i razvoj te pronalazak kvalitetnih suradnika/regrutacija novog kadra (problemi vezani uz vlastite kapacitete) te slaba kupovna moć potencijalnih kupaca.

Od ukupnog uzorka 57,9% ne ostvaruje vlastite prihode od gospodarske djelatnosti, dok 42,1% udruga ostvaruje i to u slijedećim djelatnostima: prodaja i izvedba umjetničkih i drugih radova, savjetovanje i obavljanje edukacija.

44,4% udruga ne planira **započeti neki vid društvenog poduzetništva**, isti postotak nije sigurno dok **11,1%** udruga navodi kako se namjerava početi baviti društvenim poduzetništvom te da ima za to konkretan plan. Od ideja koje se udruge namjeravaju zaživjeti navode se: hostel, kafić, suvenirnica, kreativni cluster, kampovi, zadruga te proizvodnja i prodaja suvenira.

Valja napomenuti i da prema analizi Saveza udruga Rojc 63,2% udruga nema **iskustva s EU fondovima**, dok 36,8% udruga ima.

2.4. Zaključak:

Za društveno poduzetništvo u Istarskoj županiji su zainteresirani poglavito mladi i visokoobrazovani ljudi. Od ukupnog uzorka **53%** ispitanika imalo je 35 godina ili manje te je samo jedan ispitanik imao srednju školu, a svi ostali najmanje visoku. Anketa je pokazala da je glavna prepreka u samom osnivanju tvrtke/ poslovnog subjekta početni kapital jer je 2/3 potencijalnih društvenih poduzetnika upravo to izrazilo kao glavnu otegotnu okolnost.

Od ostalih prepreka najviše ispitanika izrazilo je kao iste: *zakonodavstvo i birokraciju* (52%) *te lošu klimu / stimulaciju lokalnog okruženja za poduzetništvo* (53%). U skladu s prethodno zaključenim kod slijedećih ponuđenih odgovora potencijalnim društvenim poduzetnicima u Istarskoj županiji najviše treba pomoć: *zakonodavstvo odnosno pomoć u osnivanju tvrtke* (70%), *dobivanje nepovratnih sredstava (natječajni), financiranje (privlačenje investitora, krediti i slično)* (75%) *te računovodstvo* (59%) .

Šire gledano, a u cilju omogućavanja razvoja društvenog poduzetništva isto se može promatrati i kroz kontekst da je ono i u svijetu i u Republici Hrvatskoj tijesno povezano s radom organizacija civilnoga društva. Iako je takav oblik poduzetništva, a pogotovo društvena ekonomija široko postavljen koncept te je činjenica da nisu samo udruge te koje se bave (ili bi se trebale baviti) društvenim poduzetništvom, isto je u svim zemljama do sada započelo svoju ekspanziju preko neprofitnog sektora. Jedan od glavnih razloga za to je orijentiranost na opće dobro kao bitan element u djelovanju organizacija civilnog društva, no taj se trend u modernim zapadnim zemljama počinje širiti i na organizacije koje su do sada bile orijentirane isključivo na profit/dobit.

Što se tiče samog djelovanja kako organizacija civilnog društva koje se bave gospodarskom djelatnošću tako i društvenih poduzeća u RH, mogu se uočiti tri kritična područja na koja se mora posebno pripaziti da bi se društveno poduzetničkim poslovnim subjektima omogućilo uspješno djelovanje. **Prvo** se odnosi na *pravni, porezni i računovodstveni okvir* za obavljanje gospodarskih aktivnosti. Naime, do sada je praksa u RH da zakonodavac ne razlikuje društvena i klasična poduzeća koja su usmjerena isključivo na stvaranje dobiti. Štoviše, u smislu pravnog, poreznog i računovodstvenog okvira zakonodavac automatski prestaje praviti razliku i između udruga koje se opredijele na obavljanje tržišne djelatnosti (te premaše određeni financijski prag vrijednosti isporuka dobara i obavljenih usluga) i klasičnih

trgovačkih društava. Naime, udruge koje samo stalno obavljaju gospodarsku djelatnost, bez obziran na svrhu i rezultat obavljanja te djelatnosti, ako su u prethodnoj kalendarskoj godini ostvarile vrijednost isporuka dobara i obavljenih usluga veću od 230.000 kn, dužne su upisati se u registar obveznika poreza na dodanu vrijednost i samim time odmah ulaze u isti "rang" sa klasičnim trgovačkim društvima..

Drugo kritično područje odnosi se na trenutno još uvijek neadekvatno postojanje sustava financijskih poticaja i potpora za društveno poduzetništvo te **treće**, nepostojanje razrađenog sustava podrške za društveno-poduzetničke pothvate.

Iako još nema formalno obilježenih društvenih poduzeća (što ne znači da ne postoje) u budućnosti bi se trebalo i to riješiti, uz naravno paralelno rješavanje prethodno spomenutih ključnih problema. Samo na taj način i stvaranjem takve gospodarske klime možemo očekivati znatnije osnivanje novih društvenih poduzeća na tržištu kao i dodatni razvoj već postojećih.

Sve navedeno je „conditio sine qua non“ ili „uvjet bez kojeg ne biva“ da društveno poduzetništvo potpuno zaživi, jer su društvena poduzeća s obzirom na samu prirodu (koja ne podrazumijeva ostvarivanje profita pod svaku cijenu) tih organizacija te puno veću usmjerenost na opće dobro u nejednakom tržišnom položaju u odnosu klasična poduzeća. Društvena ekonomija je trenutno na margini gospodarskih tokova u RH i sada je važno napraviti iskorak kako bi ona s margine ušla u središte pozornosti razvoja za što će svakako biti potrebno i razumijevanje i podrška najviših upravljačkih razina.

III. FAZA 3: INSTITUCIONALNO I POTPORNO OKRUŽENJE NA NACIONALNOJ I REGIONALNOJ RAZINI

3.1. Predstavljanje zakona i drugih mehanizama poticajnog okruženja za društveno poduzetništvo na nacionalnoj razini

3.1.1. Postojeće zakonodavstvo o društvenom poduzetništvu i radno zakonodavstvo o zadrugama (koje se veže na društvene/socijalne zadruge)

Zakonodavstvo o društvenom poduzetništvu u Republici Hrvatskoj

U Europi i u svijetu poznati su različiti modeli pravnog reguliranja društvenog poduzetništva. Primjerice, Italija, Finska i Slovenija reguliraju ga **zasebnim zakonom**, dok je u velikom broju država ono samo **dio postojećih pravnih propisa**. U Republici Hrvatskoj društveno poduzetništvo trenutno nije regulirano posebnim zakonom, već je integrirano u pozitivno zakonodavstvo koje obuhvaća i regulira već postojeće poslovne subjekte. Zasada nema ni nacrtu nekog posebnog Zakona o društvenom poduzetništvu nego se u „Strategiji razvoja DP-a 2014-2020“ govori samo o „unaprjeđivanju zakonodavnog okvira“.

Radno zakonodavstvo o zadrugama, koje se veže na društvene/ socijalne zadruge

Trenutno su jedni od važnijih nositelja DP-a u RH **zadruge** te se njihovo se poslovanje sastoji u obvezi poštivanja više Zakona. Prvo zakonsko reguliranje rada i usluga zadruga bilo je u sklopu trgovačkih zakona. To se pokazalo kao dobra početna praksa jer su na jednom mjestu, u jednom zakonu bila i trgovačka društva i zadruge. Zadruga je konačno i danas, po pravu RH u pravnom prometu i na tržištu izjednačena s bilo kakvim gospodarskim subjektom, posebice s trgovačkim društvima.

Ako govorimo kako o samom radnom zakonodavstvu tako i o većini ostalih modaliteta uređivanja međusobnih odnosa u zadrugama, možemo reći da se većina tih odnosa uređuje općim aktima (lex generali). S zakonske strane Zakon o zadrugama obuhvaća osnovna pitanja pravne regulacije odnosa unutar zadruga, a ostali Zakoni koji se primjenjuju kod definiranja zadrugarskih odnosa su prvenstveno Zakon o radu te Zakon obveznim odnosima, Zakon o trgovačkim društvima, Zakon o mirovinskom osiguranju itd. U osnovi, po pitanju

zapošljavanja (ugovora o radu) zadruge nisu drugačije od ostalih trgovačkih društava te svi ugovori o radu moraju biti usklađeni sa Zakonom o radu.

Zadruga je dakle pravna osoba, regulirana Zakonom o zadrugama kojom upravljaju njezini članovi koji svojim radom i drugim aktivnostima ili korištenjem njezinih usluga ostvaruju svoje pojedinačne interese i ciljeve zbog kojih je zadruga osnovana. Što se tiče obveze zapošljavanja u načelu zadruga ne mora imati zaposlene djelatnike, međutim, ako je nekim posebnim zakonom propisano da je za obavljanje određene djelatnosti potrebno zaposliti osobu određene školske spreme tj. određenog zanimanja, zadruga isto kao i trgovačko društvo ili obrt, mora zaposliti takvu osobu.

Djelatnost zadruge obavljaju u pravilu njezini članovi. Ako članovi zadruge obavljanju poslove koji imaju obilježja radnog odnosa, tada se taj rad može obavljati samo u skladu sa Zakonom o radu. Slijedom navedenog, ukoliko se ti poslovi obavljaju u prostorima zadruge, sa zadružnim sredstvima, po zahtjevima a i uputama upravitelja zadruge te se i plaćaju prema određenim radnim satima, tada bi isti imali obilježja poslova za koje se zasniva radni odnos, a što podrazumijeva sklapanje ugovora o radu. Navedeno proizlazi iz odredbe članka 10. stavka 2. Zakona o radu koja nedvojbeno propisuje da: „ako poslodavac s radnikom sklopi ugovor za obavljanje posla koji, s obzirom na narav i vrstu rada te ovlasti poslodavca, ima obilježja posla za koji se zasniva radni odnos, smatra se da je s radnikom sklopio ugovor o radu, osim ako poslodavac ne dokaže suprotno.“

Prema navedenoj odredbi nije pravno relevantno kako je nazvan sklopljeni ugovor o obavljanju posla (ugovor o djelu, volontiranju ili neki drugi ugovor obveznog prava) već se procjenjuje da li poslovi koji se obavljaju imaju obilježje radnog odnosa, što je dakle faktično pitanje koje se utvrđuje u svakom pojedinačnom pravnom odnosu. Članovi zadruge su u ovom slučaju znači i zaposlenici koji sa zadrugom imaju sklopljen ugovor o radu, uz koji je naravno obuhvaćena i zaštita koji određuju propisi o zaštiti na radu.

Zakonski gledano, članovi zadruge u zadrugi moraju imati pravno reguliran status, osim u slučaju kada su članovi zadruga smo korisnici krajnjih usluga zadruge, dakle ne rade putem zadruge, nego samo koriste njene usluge. Ako članovi zadruge putem zadruge rade posao koji nema obilježja radnog odnosa te nemaju sklopljen ugovor o radu sa zadrugom, a nisu samo

korisnici usluga zadruge, isti moraju imati neki oblik registracije (obrt, kućna radinost, sporedno zanimanje, OPG, trgovačko društvo itd.) ovisno o djelatnosti koju obavljaju, kako bi mogli obavljati tu djelatnost i kako bi im se pravovaljano mogla izvršiti isplata za njihov rad.

Slijedeće pitanje koje valja naglasiti s obzirom na radni status člana zadruge i njene specifičnosti jest: *Da li se osoba koja je član zadruge smatra zaposlenom osobom odnosno može li osoba koja je član zadruge zasnovati radni odnos kod bilo kojeg poslodavca?*

Odgovor na to pitanje nalazimo u Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (NN 153/13). Prema odredbi članka spomenutog Zakona nezaposlenom osobom se smatra osoba koja je sposobna ili djelomično sposobna za rad, u dobi od 15 do 65 godina koje nije u radnom odnosu, koja aktivno traži posao i koja je raspoloživa za rad te ako nije član zadruge.

U smislu naveden odredbe proizlazi da nije bitno da li je član zadruge u radnom odnosu ili ne. Naime, ako je član zadruge u radnom odnosu, isti se, po prestanku radnog odnosa, ne može smatrati nezaposlenom osobom dok je upisan za člana zadruge, jer ga upravo ta okolnost sprječava da ima status nezaposlene osobe.

Kako je zadruga pravna osoba, zadrugari se ne mogu smatrati nezaposlenim osobama jer imaju pravno registriranu osobu tj. zadrugu, a kako je prije rečeno, ista je u pravnom prometu i na tržištu izjednačena s bilo kakvim gospodarskim subjektom, posebice s trgovačkim društvima. Takvom pravnom konstrukcijom postiže se jednako pravno postupanje u odnosu na osobu koja ima koja ima trgovačko društvo i osobu koja je osnovala zadrugu i tako postala član zadruge i to bez obzira na činjenicu ostvarivanja prihoda u trgovačkom društvu odnosno zadrugi.

Zadruga može obavljati djelatnost sa ciljem stjecanja dobiti. No, zadruga je društvo osoba, a ne društvo kapitala, stoga nema temeljni kapital već zbroj članskih uloga. Ona ostvaruje dobit koju vraća svojim članovima. Također zadrugar mora poslovati putem zadruge, a ne samo sudjelovati u rezultatima poslovanja, u protivnom ne posluje sukladno zadružnim načelima.

Zadruga u skladu s člankom 35. Stavak 2. Zakona o zadrugama može obavljati djelatnost u cilju udovoljavanja potreba svojih članova bez namjere stjecanja dobiti (socijalna, potrošačka, stambena zadruga, zadruga lokalne zajednice, itd.).

Sve prethodno navedeno se odnosi se i na socijalnu zadrugu odnosno zadrugu vrste zadruge s određenim posebnostima. Prema članku 66 Zakona o zadrugama Socijalna zadruga je zadruga osnovana radi:

- obavljanja djelatnosti kojima se pruža pomoć u zadovoljenju osnovnih životnih potreba socijalno ugroženim, nemoćnim i drugim fizičkim osobama, koje one same ili uz pomoć članova obitelji ne mogu zadovoljiti zbog nepovoljnih osobnih, gospodarskih, socijalnih i drugih okolnosti,
- uključivanja u radne i gospodarske procese osoba s umanjenom radnom sposobnošću i drugih fizičkih osoba koje nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba, a nisu u mogućnosti ostvariti ih svojim radom ili prihodom od imovine ili iz drugih izvora.

Pravila zadruge donose se na osnivačkoj skupštini, a ona su osnivački i temeljni opći akt zadruge.

Pravila zadruge nakon donošenja potpisuje predsjednik skupštine, a njegov potpis na pravilima treba biti ovjeren kod javnog bilježnika.

Pravila zadruge sadržavaju podatke sadržane u članku 8. ZZ-a (tvrtka, sjedište, predmet poslovanja, unutarnji ustroj, uvjetima i načinu stjecanja članstva, pravima, obvezama, odgovornosti članova, načinu prestanka, tijelima zadruge, imovini zadruge)

Socijalne zadruge čine model primarno orijentiran prema postizanju socijalnih ciljeva. Ono po čemu se razlikuju od „konvencionalnih“ zadruga jest socijalna misija, odnosno temeljna orijentiranost prema nekom obliku socijalne integracije i interesima zajednice. Socijalne zadruge prepoznaju se kao važan akter socijalne ekonomije, posebice zbog kooperativnog djelovanja i načela uzajamnosti na kojima se temelje no zakonski gledano, u smislu funkcioniranja u odnosu na zakone razlika između ostalih vrsta zadruga nema.

Opći interes zajednice i socijalna integracija može se osigurati kroz:

- pružanje socijalnih, zdravstvenih usluga
- proizvodnja različitih aktivnosti (poljoprivreda, industrija, trgovina, usluge) za radnu integraciju osoba s posebnim potrebama

U Hrvatskoj je u ožujku 2011. godine donesen novi, dopunjeni Zakon o zadrugama koji u članku 66. definira pravni oblik i djelovanje socijalne zadruge. Time je u Hrvatskoj postavljen okvir za razvoj socijalnog zadrugarstva. Upravo s ciljem promocije i informiranja javnosti o radu postojećih socijalnih zadruga u Hrvatskoj, CEDRA HR Čakovec objavila je popis postojećih praksi.

R. B.	SOCIJALNE ZADRUGE	MJESTO RADA
1.	Socijalna zadruga Prijateljica	Metković
2.	Zadruga Druga prilika	Zagreb
3.	Socijalna zadruga Contus	Pula
4.	Zadruga Herona	Karlovac
5.	Socijalno uslužna zadruga Martinov plašt	Zagreb
6.	Socijalno poljoprivredna zadruga Domaći vrt	Čakovec
7.	Socijalna zadruga Humana nova	Čakovec
8.	Lička ženska socijalna zadruga	Split
9.	Socijalna zadruga Neos	Osijek
10.	Socijalna zadruga Pet plus	Novo Zvečevo
11.	Zadruga Miva Art	Belišće
12.	Socijalna zadruga Put	Rijeka

13.	Socijalna zadruga Senior servis	Velika Gorica
14.	Socijalna zadruga Pružimo ruke	Bjelovar
15.	Socijalna zadruga Relax	Zagreb
16.	Socijalno poduzetnička zadruga Ruke	Bilje
17.	Socijalna zadruga Vita-anst	Split
18.	Socijalna zadruga Kameleon	Zagreb
19.	Socijalno poljoprivredna zadruga	Socijalno poljoprivredna zadruga
20.	Socijalna zadruga Zvonimir	Knin

Zapošljavanje osoba s invaliditetom jedno je od prioritarnih područja brojnih međunarodnih i nacionalnih dokumenata koji se odnose na aktivnosti države u korist ciljne skupine osoba s invaliditetom. Konvencija o pravima osoba s invaliditetom ističe da osobe s invaliditetom imaju pravo na mogućnost zarađivanja za život od rada, slobodno odabranog ili prihvaćenog na tržištu rada i u radnom okruženju koje je otvoreno, uključujuće i dostupno osobama s invaliditetom. Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 125/ 14) uređuju se prava osoba s invaliditetom na profesionalnu rehabilitaciju, zapošljavanje i rad te uređuje zapošljavanje i rad osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada i pod posebnim uvjetima. Zakonom se, između ostalog, štiti i potiče zapošljavanje i samozapošljavanje osoba s invaliditetom putem propisane obveze kvotnog zapošljavanja te prednosti pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima. Novi Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, s punom primjenom od 1. siječnja 2015., donosi niz bitnih novina za poslodavce. Iako je stupio na snagu 1. siječnja 2014. ovako relativno dugo razdoblje ostavljeno je i radi poslodavaca, ali i zbog usklađivanja koje moraju provesti zaštitne radionice, ustanove za profesionalnu rehabilitaciju i ostali. Obveznici zapošljavanja osoba s invaliditetom, prema novom Zakonu, nisu samo poslodavci u javnom sektoru već i u privatnom sektoru, ako zapošljavaju 20 i više radnika. Broj osoba koje je poslodavac obavezan zaposliti (u nastavku: kvota) ovisi ne samo o broju zaposlenih već i o djelatnosti koju obavlja (iz Obavijesti o razvrstavanju poslovnog subjekta prema NKD 2007.).

Ostali zakoni koji se tiču osoba s posebnim potrebama su: Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o udrugama, Zakon o humanitarnoj pomoći.

3.1.2. Sažetak planiranih mjera i programa za promicanje društvenog poduzetništva u RH

Osnovnim strateškim dokumentom za razvoj DP-a: „Strategijom razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. do 2020. godine“ osigurano je **270.650.000,00 kn** (ili oko **36.086.666,00 EUR**) za razvoj društvenog poduzetništva, od čega je najveći dio sredstava iz Europskog socijalnog fonda.

Posebne projekte za poticanje zadruga imaju Ministarstvo gospodarstva, rada i malog poduzetništva, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja. Također se povremeno raspisuju natječaji za poticanje zadružnog organiziranja i na razini županija i gradova.

No, spomenutom Strategijom, **Mjerom 2¹**. Uspostava financijskog okvira za učinkovit rad socijalnih/društvenih poduzetnika konkretno je određeno slijedeće:

AKTIVNOST 2.1	Razvoj i uspostava jamstvenog mehanizma/fonda kojim bi se ulagačima smanjili rizici, a socijalnim poduzetnicima olakšao pristup tržištu kapitala
NOSITELJI:	Ministarstvo poduzetništva i obrta, Ministarstvo financija, Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva,
ROK:	kraj 2016. godine
SREDSTVA:	24.000.000,00 kuna
IZVOR FINANCIRANJA:	ESF/(drugi izvori financiranja)
AKTIVNOST 2.2	Sustavna financijska potpora razvoju sektora socijalnog poduzetništva kroz europske fondove i programe, uz proračunsko sufinanciranje
NOSITELJI:	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Ministarstvo poduzetništva i obrta, Ministarstvo branitelja
ROK:	Kontinuirano od 2014. do 2020. godine. godine, dodjela bespovratnih sredstava 2015. i 2017. godine

¹ U tabelama koje opisuju mjere uspostave financijskog okvira, odjeljak „Pokazatelji“ se nalazi samo u onim tabelama gdje se nalaze podaci koji mogu konkretno koristiti potencijalnim aplikantima na natječaje. U suprotnom navedeni odjeljak nije dio tablice.

SREDSTVA:	80.000.000,00 kuna
IZVOR FINANCIRANJA:	MRMS/MINPO/MB/ESF
POKAZATELJI:	<ul style="list-style-type: none"> Raspisana i ugovorena dva natječaja o dodjeli bespovratnih sredstava za razvoj socijalnog/društvenog poduzetništva Broj osoba uključenih u projekte vezane za razvoj socijalnog/društvenog poduzetništva (zaposlenih/novo-zaposlenih 6. mjeseci nakon sudjelovanja u projektnim aktivnostima/sudionika u obrazovnim aktivnostima)

AKTIVNOST 2.3	Uspostava okvira za razvoj javno-privatnih partnerstava za financiranje socijalnog/društvenog poduzetništva između HBOR-a i komercijalnih banaka
NOSITELJI:	Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Ministarstvo poduzetništva i obrta, Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Ministarstvo financija, udruženja banaka, organizacije civilnog društva
ROK:	kraj 2015. godine
SREDSTVA:	8.000.000,00 kn
IZVOR FINANCIRANJA:	MFIN/MRMS/HBOR/ESF

AKTIVNOST 2.4	Podrška razvoju inovativnih financijskih instrumenata za poticanje socijalnog/društvenog poduzetništva
NOSITELJI:	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Ministarstvo poduzetništva i obrta, HAMAG-BICRO, Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, razvojne agencije, Forum zaklada "ZaDobro.BIT" kroz platformu www.zadobrobit.hr
ROK:	Kontinuirano od 2014. do 2020. godine
SREDSTVA:	46.000.000,00 kuna
IZVOR FINANCIRANJA:	MRMS/MINPO/ESF
POKAZATELJI:	<ul style="list-style-type: none"> Do kraja 2015. godine razvijen sustav inovativnih financijskih instrumenata Najmanje 100 dodijeljenih potpora u okviru financijskih instrumenata

AKTIVNOST 2.5	Dodjela bespovratnih sredstava socijalnim/društvenim poduzetnicima za zapošljavanje teže zapošljivih skupina, te ulaganje u društvene inovacije u području suupravljanja javnim dobrima u lokalnoj zajednici i razvoja
----------------------	--

	solidarne razmjene
NOSITELJI:	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo poduzetništva i obrta, Ministarstvo branitelja, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
ROK:	Kontinuirano od 2014. do 2020. godine
SREDSTVA:	80.000.000,00 kuna
IZVOR FINANCIRANJA:	MRMS/MINPO/MSPM/ MB/ESF
POKAZATELJI:	<ul style="list-style-type: none"> • Raspisana i ugovorena dva natječaja o dodjeli bespovratnih sredstava za zapošljavanje teže zapošljivih skupina • Raspisani natječaji za društvene inovacije u području suupravljanja javnim dobrima u lokalnoj zajednici te razvoja solidarne razmjene • Najmanje 1.000 osoba zaposleno kroz dodjelu bespovratnih sredstava • Najmanje 40 društvenih inovacija (po 2 po županiji)

3.2. Tijela poticajnog okruženja

3.2.1. Jedinice lokalne samouprave (Općine i gradovi)

Prilikom analize jedinica lokalne samouprave valja napomenuti da se nakon konstantnog višemjesečnog kontaktiranja gradova i općina na kraju odazvalo 23% ciljanih ispitanika (7 jedinica lokalne samouprave). Od predstavnika JLS-ova upitnik je ispunilo šest žena i jedan muškarac kao predstavnik svoje JLS. **Prosječna starost** ispitanika bila je 34 godine.

Na prvo pitanje „*Jeste li upoznati s pojmom i ciljevima društvenog poduzetništva*“ jedna jedinica lokalne samouprave odgovorila je da je „Vrlo dobro upoznata“ s tim pojmom, 2 JLS-e da su „Upoznate“, 3 da su „Slabo upoznate“ i jedna da „Uopće nije upoznata“.

Glede **naobrazbe** jedan predstavnik se nije izjasnio, a od ostalih predstavnika jedna osoba ima završenu višu školu, a jedna na magisteriju/doktoratu. Svi ostali su završili fakultet (2. Stupanj Bologne).

Kao njihova profesionalna ili stručna zanimanja navedena su slijedeća: dipl. iur., stručni suradnik za ekonomske poslove, prof. pedagogije, viši suradnik za gospodarstvo i EU

fondove, viši suradnik za razvojne projekte i nabavu i jedna osoba se izjasnila samo kao djelatnica

Na pitanje: „*Da li vaša općina na bilo koji način radi na promicanju društvenog poduzetništva?*“ 6 od 7 gradova odnosno općina odgovorilo je sa „NE“ (dakle preko 85%), no u budućnosti 5 jedinica lokalne samouprave namjerava početi raditi na promicanju društvenog poduzetništva i to na slijedeće nabrojane načine: kroz poticanje organizacija civilnog društva koje djeluju ili će djelovati na njihovom području, kroz upoznavanje se sa strateškim i zakonodavnim okvirima za poslovanje i razvoj društvenih poduzeća, kroz upoznavanje sa mogućnostima financiranja, analizu tvrtki/organizacija sa područja JLS-ova koji bi mogle biti zainteresirane za uključenje u područje društvenog poduzetništva, kroz organiziranje radionica za tvrtke/organizacije i druge zainteresirane na temu socijalnog poduzetništva te kroz upoznavanje sa primjerima dobre prakse.

Na pitanje: „*Koje biste programe / djelovanja, aktivnosti, projekte, itd. koji se odnose na društveno poduzetništvo izdvojili?*“ i na molbu za kratak opis istih jedina jedinica lokalne samouprave koja je zaokružila „DA“ navela je:

Od načina na koji JLS planiraju početi djelovati u promicanju socijalnog poduzetništva nabrojano je:

- Akcijski plan
- Podrška projektima IŽ/ EU u promicanju DP-a, uključivanje u eventualne projekte promicanja ili formiranja DP-a, potpora u organizaciji skupova, okruglih stolova te informiranja javnosti, podrška u osnivanju društvenih poduzeća

Od **naziva (imena) tvrtki / organizacija** koje se bave društvenim poduzetništvom na njihovom području nitko od predstavnika nije naveo da zna neku takvu organizaciju osim jedne JLS koja je opet na pitanje da navede ime iste ostavila tu rubriku neispunjenom.

Na pitanje „*Jeste li upoznati s programima i/ili projektima koji se odnose na promicanje društvenog poduzetništva, koji se provode odnosno koji su se provodili na vašem području?*“ i „*Možete li navesti te programe i/ili projekte (nazive (imena) i nositelje istih)?*“ 6 jedinica JLS-a odgovorilo je sa „NE“. Jedina JLS koja je odgovorila sa da navela je kao primjer: igralište i senzornu sobu, ne objašnjavajući kako je to povezao s DP-om.

Od ključnih aktivnosti / programa / projekata koji bi trebali biti provedeni za razvoj društvenog poduzetništva na području dotičnih JLS-a navedeno je:

- Zakonodavni okvir, poticaji i olakšice, osiguranje povoljnih uvjeta, savjetodavna potpora
- Objave u medijima, umrežavanje i stvaranje partnerstava, radne skupine, tribine

Na slijedeća pitanja odnosno odgovore na ista može se dobiti dojam kakav se stav anketiranih jedinica lokalne samouprave ima odnosno planira zauzeti u budućnosti prema društvenom poduzetništvu:

6. Procijenite kakve su šanse da vaša općina u okviru svoje nadležnosti implementira sljedeće ponuđene mjere/aktivnosti za promicanje društvenog poduzetništva?

<i>Bespovratne financijske poticaje za osnivanje i rad soc. poduzeća (npr. davanje financijskih sredstava pri osnivanju poduzeća)</i>	<i>Programi za uzimanje povoljnih kredita te jamstva za razvoj društ. poduzeća (ulaganje, inovacije ind.)</i>
Vrlo vjerojatno smatra – 28% Vjerojatno smatra – 28 % Nije da niti ne smatra - 28% Malo vjerojatno smatra - 16% Uopće nije vjerojatno smatra - 0%	Vrlo vjerojatno smatra – 0% Vjerojatno smatra – 72 % Nije da niti ne smatra - 14% Malo vjerojatno smatra - 14% Uopće nije vjerojatno smatra - 0%
<i>Posebni ili dodatni pozivi ili natječaji za projekte koji se odnose na razvoj soc. poduzeća</i>	<i>Društveno poduzetništvo će se u strateškim dokumentima odrediti kao jedno od razvojnih prioriteta</i>
Vrlo vjerojatno smatra – 14% Vjerojatno smatra – 14 % Nije da niti ne smatra - 58% Malo vjerojatno smatra - 14% Uopće nije vjerojatno smatra - 0%	Vrlo vjerojatno smatra – 14% Vjerojatno smatra – 57 % Nije da niti ne smatra - 29% Malo vjerojatno smatra - 0% Uopće nije vjerojatno smatra - 0%
<i>Financijska i/ili materijalna potpora za stvaranje poticajnog okruženja za društveno poduzetništvo (npr. poduzetnički inkubator)</i>	<i>Pružanje općinskih objekata na besplatno korištenje za rad društvenih poduzeća</i>

<p>Vrlo vjerojatno smatra – 28% Vjerojatno smatra – 44 % Nije da niti ne smatra -28% Malo vjerojatno smatra - 0% Uopće nije vjerojatno smatra - 0%</p>	<p>Vrlo vjerojatno smatra – 14% Vjerojatno smatra – 58 % Nije da niti ne smatra -14% Malo vjerojatno smatra – 14% Uopće nije vjerojatno smatra - 0%</p>
---	--

<p><i>Naručivanje/kupnja usluga ili proizvoda koje pružaju društvena poduzeća</i></p>
<p>Vrlo vjerojatno smatra – 28% Vjerojatno smatra – 72 % Nije da niti ne smatra - 0% Malo vjerojatno smatra – 0% Uopće nije vjerojatno smatra - 0%</p>

7. Što mislite tko su ključni dionici u razvoju socijalnog poduzetništva na vašem području?

<p><i>Država</i></p>	<p><i>Lokalne vlasti (općine)</i></p>
<p>Da su vrlo važni smatra – 72% Da su važni smatra – 14 % Da su niti važni niti nevažni smatra – 0% Da su nevažni smatra – 14% Da su potpuno nevažni smatra – 0%</p>	<p>Da su vrlo važni smatra – 57% Da su važni smatra – 43 % Da su niti važni niti nevažni smatra – 0% Da su nevažni smatra - 0% Da su potpuno nevažni smatra – 0%</p>

<p><i>Regionalna razvojna agencija</i></p>	<p><i>Zavod za zapošljavanje</i></p>
<p>Da su vrlo važni smatra – 57% Da su važni smatra – 43 % Da su niti važni niti nevažni smatra - 0% Da su nevažni smatra - 0% Da su potpuno nevažni smatra – 0%</p>	<p>Da su vrlo važni smatra – 43% Da su važni smatra – 14% Da su niti važni niti nevažni smatra - 43% Da su nevažni smatra - 0% Da su potpuno nevažni smatra – 0%</p>

<i>Poduzetnički inkubatori, tehnološki parkovi, itd.</i>	<i>Regionalna poljoprivredna savjetodavna služba</i>
<p>Da su vrlo važni smatra – 57%</p> <p>Da su važni smatra – 43%</p> <p>Da su niti važni niti nevažni smatra - 0%</p> <p>Da su nevažni smatra - 0%</p> <p>Da su potpuno nevažni smatra – 0%</p>	<p>Da su vrlo važni smatra – 29%</p> <p>Da su važni smatra – 42 %</p> <p>Da su niti važni niti nevažni smatra - 29%</p> <p>Da su nevažni smatra - 0%</p> <p>Da su potpuno nevažni smatra – 0%</p>

<i>Nevladine organizacije</i>	<i>Lokalna akcijska grupa (LAG)</i>
<p>Da su vrlo važni smatra – 42%</p> <p>Da su važni smatra – 42%</p> <p>Da su niti važni niti nevažni smatra – 16%</p> <p>Da su nevažni smatra - 0%</p> <p>Da su potpuno nevažni smatra – 0%</p>	<p>Da su vrlo važni smatra – 57%</p> <p>Da su važni smatra – 28%</p> <p>Da su niti važni niti nevažni smatra – 15%</p> <p>Da su nevažni smatra - 0%</p> <p>Da su potpuno nevažni smatra – 0%</p>

<i>Područne gospodarske i obrtničke komore</i>	
<p>Da su vrlo važni smatra – 57%</p> <p>Da su važni smatra – 28 %</p> <p>Da su niti važni niti nevažni smatra – 0%</p> <p>Da su nevažni smatra – 15%</p> <p>Da su potpuno nevažni smatra – 0%</p>	

8. Za koja područja ili aktivnosti mislite da imaju najveći potencijal u regiji za razvoj društvenog poduzetništva?

<i>Organski uzgoj i prerada hrane</i>	<i>Turizam</i>
Da ima vrlo velik potencijal smatra- 28% ispitanika	Da ima vrlo velik potencijal smatra- 43% ispitanika

<p>Da ima značajan potencial smatra- 57% ispitanika</p> <p>Da ima osrednji potencial smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da ima malen potencial smatra- 15% ispitanika</p> <p>Da je bez potenciala smatra- 0% ispitanika</p>	<p>Da ima značajan potencial smatra- 43% ispitanika</p> <p>Da ima osrednji potencial smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da ima malen potencial smatra- 16% ispitanika</p> <p>Da je bez potenciala smatra- 0% ispitanika</p>
--	--

<p><i>Očuvanje prirode, upravljanje i zaštita okoliša, zaštita životinja (npr. održavanje zelenih površina, gospodarenje otpadom / recikliranje, šumarstvo, zaštita prirodnih vrijednosti i sl.)</i></p>	<p><i>Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i razvoj zelenog poduzetništva (iskorištavanje sekundarnih sirovina, proizvoda od drva, pluta, slame itd.)</i></p>
<p>Da ima vrlo velik potencial smatra- 57% ispitanika</p> <p>Da ima značajan potencial smatra- 29% ispitanika</p> <p>Da ima osrednji potencial smatra - 14% ispitanika</p> <p>Da ima malen potencial smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je bez potenciala smatra- 0% ispitanika</p>	<p>Da ima vrlo velik potencial smatra- 42% ispitanika</p> <p>Da ima značajan potencial smatra- 42% ispitanika</p> <p>Da ima osrednji potencial smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da ima malen potencial smatra- 16% ispitanika</p> <p>Da je bez potenciala smatra- 0% ispitanika</p>

<p><i>Kultura i očuvanje tehničke i kulturne baštine (kulturno-zabavne aktivnosti, muzeji, izložbe, izdavaštvo, tisak, video i glazbene produkcije, itd.)</i></p>	<p><i>Socijalna i obiteljska zaštita i zaštita osoba s invaliditetom (npr. Eko-socijalna skrb za farme/gospodarstva, dnevna briga za starije ili osobe s invaliditetom kod kuće, palijativna skrb, ind.)</i></p>
<p>Da ima vrlo velik potencial smatra- 57% ispitanika</p> <p>Da ima značajan potencial smatra- 29%</p>	<p>Da ima vrlo velik potencial smatra- 57% ispitanika</p> <p>Da ima značajan potencial smatra- 43%</p>

<p>ispitanika Da ima osrednji potencial smatra - 14% ispitanika Da ima malen potencial smatra- 0% ispitanika Da je bez potenciala smatra- 0% ispitanika</p>	<p>ispitanika Da ima osrednji potencial smatra - 0% ispitanika Da ima malen potencial smatra- 0% ispitanika Da je bez potenciala smatra- 0% ispitanika</p>
--	---

<p><i>Trgovina koja prodaje proizvode malih lokalnih proizvođača (poljoprivrednici, obrtnici, umjetnici itd.) na principu fair trade-a ("poštene trgovine")</i></p>
<p>Da ima vrlo velik potencial smatra- 57% ispitanika Da ima značajan potencial smatra- 43% ispitanika Da ima osrednji potencial smatra - 0% ispitanika Da ima malen potencial smatra- 0% ispitanika Da je bez potenciala smatra- 0% ispitanika</p>

3.2.2. Potporne institucije

Što se tiče potpornih institucija anketi se odazvalo njih pet. Od toga tri su sa sjedištima u Puli, Labinu i Valbandonu/ Fažana (Kabinet udruge: FET »Dr. Mijo Mirković«, Pula). Dvije potporne institucije imaju sjedišta u Zagrebu i djeluju na nacionalnoj razini ali i imaju svoje područne urede i djeluju i u Istarskoj županiji. Što se tiče pravnog oblika tih organizacija jedna je banka, jedna udruga, jedna neprofitna organizacija te su dvije trgovačka društva odnosno „d.o.o“. Po spolu predstavnici tih organizacija koji su ispunili upitnik bili su četiri muškarca i jedna žena, svi visokoobrazovani sa završenim fakultetom od kojih su dvije osobe završile magisterij/ doktorat.

Glede struke ili zanimanja navedeno je da su: stručni suradnik unutar sektora za međunarodne poslove, diplomirani pravnik, projektni manager, voditelj područnog ureda, te stručni suradnik.

Glavne **aktivnosti potpornih institucija** na nacionalnoj i regionalnoj razini koje su se odazvale upitniku su sljedeće:

- a) Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva u Istarskoj županiji i to kroz pružanje financijske podrške, provođenje obrazovnih programa, razvijanje poduzetničke infrastrukture, ulaganje u istraživanje i razvoj, informiranje i savjetovanje poduzetnika, kao i kroz pružanje usluga potencijalnim domaćim i stranim investitorima te provedbu različitih međuregionalnih i međunarodnih projekata usmjerenih na stvaranje povoljne poduzetničke klime u Istarskoj županiji.
- b) Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Pula jedna je od 20 županijskih komora u sastavu HGK koje je od osamostaljenja Republike Hrvatske ustrojena prema europskim tradicijama kao jedinstvena komora svih gospodarskih subjekata u zemlji. Županijska komora Pula kao asocijacija istarskih trgovačkih društava sudjeluje u ostvarivanju svojih ciljeva i zadataka kao što su zastupanje interesa članica pred državnim organima, usklađivanje međusobnih interesa članica, promocija hrvatskog gospodarstva u zemlji i inozemstvu, razvoj poslovnih kontakata, organiziranje i poticanje obrazovanja i sl. Aktivnosti ŽK Pula obuhvaćaju i izdavanje dozvola za međunarodni cestovni promet, potvrde o hrvatskom porijeklu robe te o porijeklu iz treće zemlje. Također, ŽK Pula sudjeluje u radu Savjeta za europske integracije Istarske županije i Savjeta za europske integracije pri HGK. Osim navedenih aktivnosti i djelatnosti, ŽK Pula uključena je i u organizaciju sajmovi i izložbi u cilju promocije i umrežavanja gospodarstvenika iz Istre, Hrvatske i inozemstva. Posebno se ističe sajam brodske opreme „Pula Boat Fair“ koji se svake godine održava u listopadu te izložba hrane i pića „Histria“ koja se ove godine održava u veljači
- c) IRENA - Istarska Regionalna Energetska Agencija d.o.o. Labin, osnovana je 2009.godine od strane Istarske županije. Prema programu Intelligent Energy Europe (IEE), IRENA je osnovana kao nezavisna neprofitna organizacija, dajući javnu savjetodavnu uslugu u obliku informacije, pomoći u podizanju svijesti, obuke i slično, lokalnim donositeljima odluka vezanim za energetiku u javnom i privatnom sektoru, domaćinstvima i građanima. Glavni ciljevi: poticanje energetske efikasnosti, ušteda energije u javnom i privatnom sektoru, korištenje obnovljivih izvora energije, kogeneracija, zaštita okoliša

- d) Kreditiranje, osiguranje izvoza, izdavanje garancija i poslovno savjetovanje
- e) Start-Up udruga osnovana je 2010. godine u Puli s ciljem promicanja i unapređivanja poduzetništva i poduzetničke kulture među mladima, te poticanja samozapošljavanja i zapošljavanja mladih ljudi. Najpoznatiji projekti udruge su Start Me Up, Regional Case Study (RCS), Istrian Tourism Competition (ITC), Istrian Business Networking (IBN).

Što se tiče poznavanja **pojma i ciljeva društvenog poduzetništva** predstavnici četiri potporne institucije naveli su da su prosječno upoznati s istim dok je jedna ustvrdila da slabo upoznata. Dvije rade na promicanju društvenog poduzetništva dok tri ne rade.

Od programa / djelovanja, aktivnosti, projekata, itd. koji se odnose na društveno poduzetništvo dvije agencije koje se bave DP-om izdvojile su da su ti programi/ djelovanja u obliku:

a) osnaživanja zajedničkog prekograničnog sustava društvenog poduzetništva s namjerom povećanja konkurentnosti na slovensko-hrvatskom i drugim tržištima EU što se planira postići provedbom sljedećih aktivnosti: izrada analize stajališta ciljnih skupina i analize potencijala za razvoj socijalnog poduzetništva u regijama uključenima u projekt, izobrazba potencijalnih osnivača društvenih poduzeća i promotora društvenog poduzetništva, provedba regionalnih konferencija na temu društvenog poduzetništva,

b) savjetodavnog djelovanja vezanog uz područje energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energetike svim postojećim ili budućim poduzećima, pa tako i društvenim. Tako se u sklopu raznih projekata provode tematske radionice i seminari u kojima se nastoji pomoći dionicima u razvoju ideja i kapaciteta prikazivanjem primjera najboljih praksi, navođenjem mogućnosti financiranja novih projekata i otvaranja poduzeća kroz razne nacionalne i EU potpore, grantove i programe.

Od tri agencije koje se trenutno ne bave DP-om dvije od njih su navele kako se **u budućnosti razmišljalo da svoje aktivnosti prošire na područje društvenog poduzetništva.**

Jedna je i ukratko opisala planirane ideje / aktivnosti u području socijalnog poduzetništva, a to su natjecanja u poduzetničkim idejama (uključujući i DP) u raznim varijantama.

Tri su potporne organizacije znale za postojanje tvrtki / organizacija na njihovom području koje bi mogle biti okarakterizirane kao društveno poduzetničke, a od istih su nabrojale:

Zadrugu Contus, Udrugu Alfa Albona (spomenuta 2 puta), Udrugu Roda, Zadrugu praksa, Zadrugu Šparoga.

Od **programa i/ili projekata** koji se odnose na promicanje društvenog poduzetništva te koji se provode odnosno koji su se provodili na njihovom području dvije organizacije su znale za neke te su nabrojale:

- a) Projekt SLOHRA SOCIONET- u suradnji sa: Regionalni razvojni center Koper je nositelj projekta, a preostali partneri: Središće Rotunda, Koper, RRA Notranjsko – kraške regije, d.o.o., Razvojni center Novo mesto d.o.o., Regionalna razvojna agencija Posavje, Istarska razvojna agencija d.o.o., Razvojna agencija Karlovačke županije d.o.o te, Regionalna razvojna agencija Porin d.o.o. Rijeka.
- b) “Društveno poduzetništvo u turizmu” - Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva, Udruga za mlade Alfa Albona, "Društveno poduzetnički generator" - Udruga Rojc, Udruga Molekula

Od ključnih aktivnosti/ programa/ projekata, koji **bi trebali biti provedeni za razvoj društvenog poduzetništva** na njihovom području potporne institucije spomenule su kao najvažnije:

- a) Informiranje opće populacije o pojmu društvenog poduzetništva, izgradnja inkubatora, omogućavanje financijskih poticaja za razvoj DP-a
- b) Edukacije (poslovni plan, EU fondovi, financiranje i sl.), umrežavanje i povezivanje relevantnih dionika, natjecanje u poduzetničkim idejama
- c) Potpora i razvoj malog i srednjeg poduzetništva, razvoj manjih proizvodnih poduzeća, ulaganje u poljoprivredu (daljnji razvoj manjih obiteljskih obrta), turizam i energetiku (ulaganje u energetska učinkovitost i obnovljive izvore energije (izgradnja PV elektrana, manjih kogeneracijskih postrojenja itd.). Podupiranje clustera i povećanje konkurentnosti u cilju lakšeg pronalaska investitora i veće konkurentnosti pri aplikaciji na nacionalne i EU programe i natječaje.

Od ostalih ključnih pitanja vezanih za društveno poduzetništvo odgovori su slijedeći:

9. U kojim područjima mislite da je društvenim poduzećima najviše potrebna pomoć / potpora?

<i>Poduzetnička znanja i vještine (razvoj poslovnih ideja, priprema poslovnog plana / modela, itd.)</i>	<i>Inovacije/i inovativnost</i>
<p>Da je vrlo potrebna smatra- 100% ispitanika</p> <p>Da je potrebna smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da nije ni potrebna ni nepotrebna smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da je nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p>	<p>Da je vrlo potrebna smatra- 40% ispitanika</p> <p>Da je potrebna smatra- 20% ispitanika</p> <p>Da nije ni potrebna ni nepotrebna smatra - 40% ispitanika</p> <p>Da je nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p>
<i>Rad sa socijalno ugroženim skupinama</i>	<i>Management, upravljanje poduzećem</i>
<p>Da je vrlo potrebna smatra- 20% ispitanika</p> <p>Da je potrebna smatra- 20% ispitanika</p> <p>Da nije ni potrebna ni nepotrebna smatra - 40% ispitanika</p> <p>Da je nepotrebna smatra- 20% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p>	<p>Da je vrlo potrebna smatra- 60% ispitanika</p> <p>Da je potrebna smatra- 40% ispitanika</p> <p>Da nije ni potrebna ni nepotrebna smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da je nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p>
<i>Zakonodavstvo, prava sfera, osnivanje poduzeća</i>	<i>Računovodstvo</i>
<p>Da je vrlo potrebna smatra- 60% ispitanika</p> <p>Da je potrebna smatra- 40% ispitanika</p> <p>Da nije ni potrebna ni nepotrebna smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da je nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p>	<p>Da je vrlo potrebna smatra- 20% ispitanika</p> <p>Da je potrebna smatra- 40% ispitanika</p> <p>Da nije ni potrebna ni nepotrebna smatra - 40% ispitanika</p> <p>Da je nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p>

<i>Marketing</i>	<i>Dobivanje nepovratnih sredstava (javni pozivi)</i>
<p>Da je vrlo potrebna smatra- 40% ispitanika</p> <p>Da je potrebna smatra- 40% ispitanika</p> <p>Da nije ni potrebna ni nepotrebna smatra - 20% ispitanika</p> <p>Da je nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p>	<p>Da je vrlo potrebna smatra- 80% ispitanika</p> <p>Da je potrebna smatra- 20% ispitanika</p> <p>Da nije ni potrebna ni nepotrebna smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da je nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p>

<i>Financiranje (pridobivanje investitora, krediti, itd.)</i>	<i>Umrežavanje i traženje partnera</i>
<p>Da je vrlo potrebna smatra- 100% ispitanika</p> <p>Da je potrebna smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da nije ni potrebna ni nepotrebna smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da je nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p>	<p>Da je vrlo potrebna smatra- 40% ispitanika</p> <p>Da je potrebna smatra- 60% ispitanika</p> <p>Da nije ni potrebna ni nepotrebna smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da je nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p>

<i>Infrastruktura (uredi, proizvodni prostor, itd.)</i>	<i>Pronalaženje prikladne radne snage</i>
<p>Da je vrlo potrebna smatra- 60% ispitanika</p> <p>Da je potrebna smatra- 40% ispitanika</p> <p>Da nije ni potrebna ni nepotrebna smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da je nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p>	<p>Da je vrlo potrebna smatra- 20% ispitanika</p> <p>Da je potrebna smatra- 20% ispitanika</p> <p>Da nije ni potrebna ni nepotrebna smatra - 40% ispitanika</p> <p>Da je nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nepotrebna smatra- 0% ispitanika</p>

*Uključivanje zaposlenih u procesima odlučivanja
(participativno upravljanje)*

Da je vrlo potrebna smatra- **0%** ispitanika
Da je potrebna smatra- **60%** ispitanika
Da nije ni potrebna ni nepotrebna smatra - **40%**
ispitanika
Da je nepotrebna smatra- **0%** ispitanika
Da je potpuno nepotrebna smatra- **0%** ispitanika

10. Što mislite tko su ključni dionici u razvoju socijalnog poduzetništva na vašem području?

<i>Država</i>	<i>Lokalne vlasti (općine)</i>
<p>Da je vrlo važan smatra- 20% ispitanika Da je važan smatra- 20% ispitanika Da nije ni važan ni nevažan smatra - 60% ispitanika Da je nevažan smatra- 0% ispitanika Da je potpuno nevažan smatra- 0% ispitanika</p>	<p>Da je vrlo važan smatra- 60% ispitanika Da je važan smatra- 20% ispitanika Da nije ni važan ni nevažan smatra - 20% ispitanika Da je nevažan smatra- 0% ispitanika Da je potpuno nevažan smatra- 0% ispitanika</p>

<i>Regionalna razvojna agencija</i>	<i>Zavod za zapošljavanje</i>
<p>Da je vrlo važan smatra- 80% ispitanika Da je važan smatra- 0% ispitanika Da nije ni važan ni nevažan smatra - 20% ispitanika Da je nevažan smatra- 0% ispitanika Da je potpuno nevažan smatra- 0% ispitanika</p>	<p>Da je vrlo važan smatra- 60% ispitanika Da je važan smatra- 20% ispitanika Da nije ni važan ni nevažan smatra - 20% ispitanika Da je nevažan smatra- 0% ispitanika Da je potpuno nevažan smatra- 0% ispitanika</p>

<i>Poduzetnički inkubatori, tehnološki parkovi, itd.</i>	<i>Regionalna poljoprivredna savjetodavna služba</i>
<p>Da je vrlo važan smatra- 80% ispitanika</p> <p>Da je važan smatra- 20% ispitanika</p> <p>Da nije ni važan ni nevažan smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da je nevažan smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nevažan smatra- 0% ispitanika</p>	<p>Da je vrlo važan smatra- 40% ispitanika</p> <p>Da je važan smatra- 60% ispitanika</p> <p>Da nije ni važan ni nevažan smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da je nevažan smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nevažan smatra- 0% ispitanika</p>

<i>Nevladine organizacije</i>	<i>Lokalna akcijska grupa (LAG)</i>
<p>Da je vrlo važan smatra- 60% ispitanika</p> <p>Da je važan smatra- 40% ispitanika</p> <p>Da nije ni važan ni nevažan smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da je nevažan smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nevažan smatra- 0% ispitanika</p>	<p>Da je vrlo važan smatra- 40% ispitanika</p> <p>Da je važan smatra- 60% ispitanika</p> <p>Da nije ni važan ni nevažan smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da je nevažan smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nevažan smatra- 0% ispitanika</p>

<i>Područne gospodarske i obrtničke komore</i>	
<p>Da je vrlo važan smatra- 60% ispitanika</p> <p>Da je važan smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da nije ni važan ni nevažan smatra- 40% ispitanika</p> <p>Da je nevažan smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da je potpuno nevažan smatra- 0% ispitanika</p>	

11. Za koja područja ili aktivnosti mislite da imaju najveći *potencijal* u regiji za razvoj društvenog poduzetništva ?

<i>Organski uzgoj i prerada hrane</i>	<i>Turizam</i>
<p>Da ima vrlo velik potencijal smatra- 20% ispitanika</p> <p>Da ima značajan potencijal smatra- 60% ispitanika</p> <p>Da ima osrednji potencijal smatra – 20% ispitanika</p> <p>Da ima malen potencijal smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da je bez potencijala smatra- 0% ispitanika</p>	<p>Da ima vrlo velik potencijal smatra- 80% ispitanika</p> <p>Da ima značajan potencijal smatra- 0% ispitanika</p> <p>Da ima osrednji potencijal smatra - 20% ispitanika</p> <p>Da ima malen potencijal smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da je bez potencijala smatra- 0% ispitanika</p>

<p><i>Očuvanje prirode, upravljanje i zaštita okoliša, zaštita životinja (npr. održavanje zelenih površina, gospodarenje otpadom / recikliranje, šumarstvo, zaštita prirodnih vrijednosti i sl.)</i></p>	<p><i>Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i razvoj zelenog poduzetništva (iskorištavanje sekundarnih sirovina, proizvoda od drva, pluta, slame itd.)</i></p>
<p>Da ima vrlo velik potencijal smatra- 20% ispitanika</p> <p>Da ima značajan potencijal smatra- 40% ispitanika</p> <p>Da ima osrednji potencijal smatra - 40% ispitanika</p> <p>Da ima malen potencijal smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da je bez potencijala smatra- 0% ispitanika</p>	<p>Da ima vrlo velik potencijal smatra- 80% ispitanika</p> <p>Da ima značajan potencijal smatra- 20% ispitanika</p> <p>Da ima osrednji potencijal smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da ima malen potencijal smatra - 0% ispitanika</p> <p>Da je bez potencijala smatra- 0% ispitanika</p>

<p><i>Kultura i očuvanje tehničke i kulturne baštine (kulturno-zabavne aktivnosti, muzeji, izložbe, izdavaštvo, tisak, video i glazbene produkcije, itd.)</i></p>	<p><i>Socijalna i obiteljska zaštita i zaštita osoba s invaliditetom (npr. Eko-socijalna skrb za farme/gospodarstva, dnevna briga za starije ili osobe s invaliditetom kod kuće, palijativna skrb, ind.)</i></p>
<p>Da ima vrlo velik potencijal smatra- 80% ispitanika Da ima značajan potencijal smatra- 20% ispitanika Da ima osrednji potencijal smatra - 0% ispitanika Da ima malen potencijal smatra - 0% ispitanika Da je bez potencijala smatra- 0% ispitanika</p>	<p>Da ima vrlo velik potencijal smatra- 0% ispitanika Da ima značajan potencijal smatra- 100% ispitanika Da ima osrednji potencijal smatra - 0% ispitanika Da ima malen potencijal smatra - 0% ispitanika Da je bez potencijala smatra- 0% ispitanika</p>

<p><i>Trgovina koja prodaje proizvode malih lokalnih proizvođača (poljoprivrednici, obrtnici, umjetnici itd.) na principu fair trade-a ("poštene trgovine")</i></p>	
<p>Da ima vrlo velik potencijal smatra- 20% ispitanika Da ima značajan potencijal smatra- 40% ispitanika Da ima osrednji potencijal smatra - 20% ispitanika Da ima malen potencijal smatra - 0% ispitanika Da je bez potencijala smatra- 0% ispitanika</p>	

3.3. Zaključak:

Potporne su institucije u Istarskoj županiji, sukladno potrebama klasičnih poduzeća, uglavnom svjesne osnovnih problema društvenih poduzeća. Slično je i sa jedinicama lokalne samouprave koje na temelju iskustva u radu sa klasičnim poduzećima točno uviđaju neke od prepreka za razvoj društvenih poduzeća.

No nevezano za prethodno rečeno, a s obzirom na rezultate upitnika, svakako možemo konstatirati da u Istarskoj županiji (iako je Istarska županija među prve tri u RH po broju društvenih poduzeća) od strane jedinica lokalne samouprave i potpornih institucija ipak ne postoji odgovarajuće znanje o pojmu društvenog poduzetništva, barem ne na onom nivou koji je potreban za njegov uspješan razvoj. To potvrđuje i trenutno nepostojanje ikakve systemske potpore koja je određena na strateškom nivou ispitanika ovog odjeljka te koja je namijenjena isključivo društvenim poduzećima.

U promociji društvenog poduzetništva prema jedinicama lokalne samouprave treba se posebno isticati da je društveno poduzetništvo, uz ostale faktore koje jamče napredak i održivost lokalne ekonomije, vođeno i načelom (samo)održive lokalne zajednice te prvenstveno orijentirano na razvoj svih lokalnih poduzetnika koji sudjeluju u gospodarskom razvoju na njihovim područjima. Povećanjem svijesti JLS-ova kao i potpornih institucija po tom pitanju može se postići veći sustavni rast ulaganja u društveno poduzetništvo od strane spomenutih tijela.

IV. 4. POTENCIJALI I PREPREKE ZA RAZVOJ DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA U ISTARSKOJ ŽUPANIJU

Istarska županija je najzapadnija hrvatska županija koja uključuje najveći dio Istarskog poluotoka (2820 od 3160 četvornih kilometara) u pravilu premašuje prosječni BDP po stanovniku Republike Hrvatske za više od 20%. Ispred nje se nalazi samo Grad Zagreb zbog koncentracije gospodarskih aktivnosti.

Uz turizam kao nezaobilaznu djelatnost u IŽ kao najveći izvoznik navodi se brodogradnja. Strane direktne investicije bilježe nagli rast 2008. godine, koja se uzima kao najbolja godina, te se od tada generalno bilježi pad po tom pitanju. U skladu s navedenim, a kako bi se ublažili ti negativni trendovi, strateški su određene kao ključne sve aktivnosti za poticanje zaposlenosti u IŽ, a u tome društveno poduzetništvo može početi predstavljati jedan dodatni mehanizam za ostvarenje tog cilja.

Što se tiče glavnih razloga (**motiva**) ispitanika koji su utjecali na bavljenje poduzetništvom posebno se ističu slijedeće kategorije u kojima su ispitanici označili da im je to „Vrlo važno“ ili „Važno“ kao razlog:

- Želja za većim prihodima (80%)
- Želja za neovisnošću (80%)
- Kroz poduzetništvo želim aktivno doprinijeti promjenama na bolje i razvoju lokalne zajednice (57%)
- Poduzetništvo mi predstavlja osobni izazov (80%)

Glede glavnih **potreba za pomoć** u razvoju DP-a (što se uviđa kroz pitanje: „*U pokretanju posla ili osnivanju tvrtke najveću prepreku mi predstavlja*“) najviše ispitanika je odgovorilo da je to: „Nedostatak financijskih sredstava“ (41% je reklo im je to jako „Velika prepreka“, a 24% da je „Velika“) što znači da preko 2/3 potencijalnih društvenih poduzetnika ima značajnih problema s **financijskom konstrukcijom** da krenu u poduzetničke vode.

Što se tiče ostalih faktora koji su važni za razvoj društvenih poduzeća preko 50% ispitanika su okarakterizirali kao „Vrlo važne“ ili „Važne“ slijedeće ponuđene odgovore:

- Poduzetnička znanja i vještine (razvoj poslovne ideje, priprema poslovnog plana/modela itd.) (53%)
- Marketing (51%)
- Dobivanje nepovratnih sredstava (natječaji) (76%)
- Umrežavanje i traženje partnera (53%)

Glede **potencijala za razvoj društvenog poduzetništva** ispitanici su sa „Vrlo važno“ ili „Važno“ (preko 50% ispitanika od ukupnog uzorka) kao glavno područje što se tiče potencijala za razvoj istog naveli područje *turizma*, a nakon toga organski uzgoj i zaštitu prirode, uređenje okoliša, zaštita životinja (npr. održavanje zelenih površina, gospodarenje otpadom / reciklaža, šumarstvo i zaštićena prirodna područja) i dr.

Bilo kako bilo, budući da samo suradnja tijela lokalne i regionalne samouprave, privatnog i javnog sektora, te djelovanje razvojnih agencija može dati odgovarajući impuls gospodarskom razvoju nužno je podignuti tu suradnju na još viši nivo te time posredno potaknuti poduzetnike (klasične i društvene) da razvijaju svoje poslovne djelatnosti, pogotovo u područjima djelovanja glede kojih postoji konsenzus da imaju najveće šanse za uspjeh.

V. 5. DOBRE PRAKSE DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA U REGIJI I NA NACIONALNOM NIVOU

Primjeri dobre prakse:

5.1. UDRUGA ZA MLADE ALFA ALBONA

Naziv udruge: **Udruga za mlade ALFA ALBONA**

Sjedište: Rudarska 1, 52220 Labin

Web Adresa: <http://www.alfa-albona.hr>

Svrha, ciljevi i aktivnosti udruge

Udruga za mlade ALFA ALBONA nevladina je neprofitna i nestranačka udruga mladih, osnovana s ciljem promicanja interesa i aktivnosti mladih koja djeluje na području Grada Labina, ali i u zemlji te inozemstvu. Svrha udruge je poticanje angažiranja mladih u aktivnom rješavanju vlastitih potreba kao i potreba zajednice. Udruga stvara trajnu platformu za razvijanje komunikacije među mladima radi promicanja njihovih interesa i ukazuje na specifične probleme s kojima se ovaj dio populacije susreće. Krajnji je cilj udruge potaknuti proaktivnost mladih, te im pomoći pri integraciji u sve društvene sfere do postizanja njihove trajne društveno-ekonomske samostalnosti. Udruga je osnovana 2011. godine, a trenutno ima 8 članova, 4 zaposlenika (od čega 4 visokoobrazovana), 1 pripravnicu na stručnom osposobljavanju (VSS) i 9 aktivnih volontera.

U sklopu svojeg djelovanja udruga se bavi osmišljavanjem i realizacijom projekata za poboljšanje kvalitete života mladih, provođenjem neformalnih oblika obrazovanja za izgradnju civilnog društva, organizacijom radionica, savjetovališta, predavanja i javnih tribina vezanih uz teme zanimljive mladima, koordiniranjem volonterskom mrežom za podršku mladima te organizacijom informacijskih i savjetodavnih servisa za pomoć mladima.

U 2013. godini Udruga je sudjelovala u nekoliko EU projekata, pokrenula je razne lokalne inicijative i aktivnosti te [društveno poduzetničku inicijativu](#) za prenamjenu bivšeg učeničkog doma u „Zgradu društvenog poduzetništva“. Prostor koji se planira urediti je jugozapadno

krilo poslovne zgrade u centru Labina, koja se nalazi na glavnoj gradskoj prometnici u neposrednoj blizini autobusnog kolodvora. Radi se o bivšem učeničkom domu Rudarsko-industrijske škole, koji nije u funkciji već preko 10 godina.

Ukupna površina krila je oko 800m², a sastoji se od prizemlja, tri kata i visokog potkrovlja. Ispred i oko zgrade nalaze se parking i zelene površine. Plan je opisani dio zgrade renovirati i preurediti u “Zgradu društvenog poduzetništva Labin”, multifunkcionalni društveno-kulturni i edukacijski centar koji bi se sastojao od hostela za mlade, konferencijskog centra s dvije polivalentne dvorane (100 i 30 sjedećih mjesta), društveno-poduzetničkog akceleratora za mlade “start-up” poduzetnike, “co-working” slobodnog radnog prostora, prostora za organizacije civilnog društva, te lokalnog i županijskog info centra za mlade.

Hostel bi se trebao sastojati od 56 ležajeva raspoređenih u 2-krevetne i 4-krevetne sobe sa zajedničkim kupaonicama, zauzimao bi površinu od 2 kata (oko 320m²), a uz recepciju imao bi prostor “dnevnog boravka” gdje bi se nudili dodatni sadržaji kao i blagovaonicu za posluživanje doručka. Hostel bi radio tijekom cijele godine, a u zimskom bi periodu služio i kao jedini gradski poslovni hotel. Konferencijski centar sastojao bi se od dvije polivalentne dvorane. Veća dvorana površine 120m² i kapaciteta od 100 sjedećih mjesta bila bi opremljena suvremenom audio-vizualnom tehnologijom i spremna za realizaciju svih vrsta edukacija, seminara i konferencija, a po potrebi bi se mogla prilagoditi za “stajace” evente. Manja sala služila bi kao predavaonica za do 30 osoba, ali i kao izdvojena sala za sastanke, te odvojeni uredski “co-working” prostor za goste konferencijskog centra.

Ova inicijativa je podržana od strane lokalne i regionalne samouprave te u 2013. godini dobila je slijedeća priznanja:

- Nagrada za društvenu inovaciju 2013. godine – Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva,
- Nagrada za najbolju socijalno poduzetničku ideju u 2012. godini – Udruga Slap, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, nagrada u obliku konzultantske usluge,

- Natječaj “Moja zajednica”, – Zagrebačka banka, Zaklada UniCredit, NESsT, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, top 5 najkvalitetnijih društveno poduzetničkih projekata.

5.2. UDRUGA RODITELJI U AKCIJI

Naziv udruge: **Roditelji u Akciji**

Skraćeni naziv udruge: **RODA**

Sjedište: **Čanićeva 14, 10000 Zagreb**

Web Adresa: <http://www.roda.hr>

Udruga je osnovana 2001. godine, a trenutno ima 4 zaposlenika. Svojim djelovanjem postala je prepoznata u javnosti u područjima ostvarivanja prava na adekvatnu roditeljsku naknadu i prava na roditeljski dopust, medicinski potpomognute oplodnje, trudnoće i poboljšanja uvjeta rađanja, promociji, edukaciji i savjetovanju o dojenju, edukaciji i podršci roditeljima i budućim roditeljima, sigurnosti djece u prometu te zagovaranju prava djeteta i roditelja za vrijeme bolničkog liječenja djeteta. U svim područjima rada Udruga se trudi djelovati u više smjerova – informirati i educirati ciljane skupine društva, aktivno (i aktivistički) utjecati na promjene sustava te utjecati na strukture vlasti kako bi se stvorili infrastrukturni, zakonski i ostali preduvjeti promjena koje smatra nužnima u ostvarenju njihove vizije, društva koje aktivno radi na ispunjavanju potreba te zaštiti i ostvarivanju prava djece, roditelja, budućih roditelja i obitelji u cjelini, uključujući pravo pojedinca na izbor utemeljen na znanju. Misija Rode je dakle mijenjati društvo u društvo odgovorno prema djeci, roditeljima, budućim roditeljima i obiteljima - informiranjem, educiranjem, aktivnim zagovaranjem i sudjelovanjem u procesima promjene, kao i poticanjem roditelja i ostalih društvenih skupina na preispitivanje postojećeg stanja i sudjelovanje u promjenama.

Već pet godina neprekidno daje podršku i savjete oko dojenja na Rodinom **SOS telefonu** za dojenje. Ostali projekti su obilježavanje Tjedna dojenja, te redovito mjesečno održavanje radionica poznatih pod nazivom Mala škola dojenja. U listopadu 2007. godine održana je 1. Rodina mliječna konferencija. Kroz sudjelovanje u radu Nacionalnog povjerenstva za dojenje, doprinosimo kreiranju nacionalne politike dojenja. U području aktivnosti **zaštite dojenja**, nadzire poštivanje Međunarodnog pravilnika o marketingu nadomjestaka za majčino mlijeko i implementiranje Pravilnika u hrvatske zakone. Sudjeluje u programskom i ocjenjivačkom

timu UNICEF-ove inicijative "Rodilišta – prijatelji djece", gdje vidimo prve pomake ka ostvarenju preduvjeta institucionalnoj zaštiti dojenja u Hrvatskoj.

U sklopu programa **Medicinski potpomognute oplodnje**, senzibilizira javnost na problem medicinski potpomognute oplodnje, informira i educira parove s problemom neplodnosti, vrši pritisak na mjerodavne institucije za proširenje prava pacijenata suočenih s problemom neplodnosti, vrši pritisak na zakonodavce za mijenjanje Zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji, te rješava ostale probleme vezane uz neplodnost.

Iz njihovog programa **promocije platnenih pelena** kao zdravstveno, ekološki i financijski isplativije i prihvatljivije opcije za obitelj, razvijen je projekt proizvodnje platnenih pelena «Rodina pusa» koji, uz Rodinu rasprodaju rabljene dječje odjeće i opreme, ima za cilj uspostavljanje dobrih temelja financijske održivosti njihovih projekata. Sposobnost udruge da većinu svojih projekata i aktivnosti provodi samofinanciranjem i neovisno o donatorima zasigurno je jedan od razloga naše vidljivosti i njihovog **rasta** itd.

Udruga RODA dosad je u provedbi svojih aktivnosti surađivala s brojnim organizacijama: Hrvatskim društvom za pedijatriju, Unicefom, Uredom pravobranitelja za djecu, Hrvatskom udrugom primalja, Udrugom odgajatelja, s brojnim hrvatskim i međunarodnim udrugama i stručnjacima koji rade u interesu djece.

Rodin let d.o.o. je poduzeće osnovano u prosincu **2012.** godine kao posljedica Rodinog **socijalno poduzetničkog projekta** šivanja i prodaje platnenih pelena i majica s originalnim natpisima. Korištenje platnenih pelena kao zdravijeg, ekološkijeg i jeftinijeg načina prematanja djece, udruga RODA promiče još od 2004. godine.

Rodin let d.o.o. je poduzeće u 100% vlasništvu Udruge RODA te isključivo djeluje na principima socijalnog poduzetništva. Štoviše, o društvenom poduzetništvu govori i na svojoj stranici: <http://www.roda.hr/article/category/rodin-let> .

VI. OPĆI ZAKLJUČAK

U 2015. godini napravljeni su značajni koraci u razvoju društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj. Prije svega tu treba napomenuti donošenje „Strategije razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. do 2020. godine“ kao prvog strateškog dokumenta po tom pitanju. Određeni su i konkretni planovi stvaranja službene baze društvenih poduzetnika u RH od strane Ministarstva rada i mirovinskog sustava.

Što se tiče postojećih pravnih oblika poslovnih subjekata u RH danas, možemo zaključiti da je najpovoljniji poslovni subjekt za bavljenje društvenim poduzetništvom **zadruga**, obzirom da svojim elementarnim zakonski propisanim pravilima koje mora poštivati, gospodarski subjekt registriran kao zadruga automatski zadovoljava većinu od devet kriterija propisanih Strategijom razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. do 2020. godine. Pri tom valja napomenuti da zadruge u kontekstu razvoja društvene ekonomije i u svijetu imaju jednu od važnijih uloga. Podaci i statistika koju Hrvatski savez zadruga vodi govore da je trenutno stanje u zadrugarstvu veoma teško što se podudara s stanjem u cjelokupnom gospodarstvu Hrvatske.

Ipak, kako u Hrvatskoj, tako i u svijetu, zadruge su se pokazale kao snažne organizacije. Danas u EU djeluje više od 250.000 zadruga sa 163 milijuna zadrugara i 5,4 milijuna zaposlenika. Svaki peti stanovnik EU član je zadruga. Na globalnoj razini snaga zadruga je još veća – 100 milijuna ljudi zaposleno je u 750.000 zadruga, koje imaju 1 milijardu članova te pola svjetske populacije živi od prihoda zadruga. 300 najboljih zadruga imaju godišnji prihod 1,6 bilijuna USD. Npr. prihodi španjolskog Mondragona, jednog od najvećih konzorcija zadruga na svijetu i 6. španjolske multinacionalne kompanije, u 2013. godini iznosili su 12,5 milijardi EUR. Mondragon u svojoj regiji djelovanja ima i veliki utjecaj na stanje nezaposlenosti – dok je u Španjolskoj nezaposlenost veća od 25%, u Baskiji (regiji gdje Mondragon djeluje) stopa nezaposlenosti manja je od 10%.

S druge strane, što se tiče samog **bavljenja društvenim poduzetništvom** ono - kao oblik poduzetništva, koji se osim ostvarivanja profita u svom poslovanju ima voditi i načelom opće koristi, mora u određenoj mjeri biti oslobođeno nekih otegotnih okolnosti u poslovanju kojima su izložena klasična poduzeća. Za to treba razumijevanje svih nadležnih krovnih

institucija koje mogu utjecati na regulaciju navedenog, a prvenstveno unutar pravnog i financijskog okvira.

Osim toga, na samim poduzetnicima je da pokažu dodatan interes za sva moguća sredstva kojima se može kompenzirati njihov najveći problem a to je, u skladu s rezultatima istraživanja na području Istarske županije, protok kapitala u njihovom poslovanju i samom osnivanju. Naime, s obzirom da je čak 77% ispitanika odgovorilo da uopće ne koristi mogućnosti financiranja iz izvora kao što su potpore iz državnog proračuna, lokalne samouprave i EU izvora (razne subvencije, donacije), to svakako valja uzeti u obzir i svaka potporna institucija pri daljnjem djelovanju mora između ostalog na razne načine educirati poduzetnike po tom pitanju.

Što se tiče potpornih institucija uključujući pri tom i jedinice lokalne samouprave, istima je prema istraživanju iz više razloga važno da se dodatno posvete razvoju društvenog poduzetništva. S obzirom da prema Strategiji razvoja društvenog poduzetništva za razdoblje od 2015. do 2020. društvenog poduzetnika karakterizira: „*usmjerenost stvaranju dobiti koja se u cijelosti ili dijelom reinvestira za dobrobit zajednice (konkretno u vlasništvo drugog društvenog poduzetnika s istim ili sličnim ciljevima poslovanja ili u vlasništvo lokalne i područne (regionalne) samouprave koja će je upotrijebiti za razvoj društvenog poduzetništva)*“, podupiranjem društvenog poduzetništva se neupitno osigurava jačanje lokalne ekonomije. Ukratko, govorimo o poduzetničkom djelovanju organizacija koje za cilj imaju riješiti probleme u lokalnoj zajednici, a ne samo maksimizirati dobit za vlasnike ili investitore.

Kao **rješenje** glavnog odnosno financijskog problema, koji dijeli velika većina poduzetnika, valja napomenuti da je trenutno u postupku osnivanja još jedan mehanizam preko kojeg će između ostalog i društveni poduzetnici moći dobiti financijsku i druge oblike pomoći potrebne za uspješno poslovanje. Riječ je o **Etičnoj banci** čija će misija biti, ukoliko naravno postupak osnivanja završi uspješno, da svojim članovima osigura najpovoljnije uvjete financiranja, kontinuiranu savjetodavnu podršku u poslovanju te aktivno smanjivanje rizika povezivanjem u ekonomske cjeline. Radi se o financijskom stupu solidarne razvojne ekonomije u Hrvatskoj sačinjene od mreže snažnih lokalnih zajednica, razvojno orijentiranih

poduzeća i organizacija civilnog društva, a koji osiguravaju uvjete za kvalitetan život ljudi kroz procese realne ekonomije.

Treba posebno naglasiti da pomoć preko ove institucije mogu ostvariti **svi poduzetnički projekti** za koje se može pokazati da imaju pozitivan **financijski, društveni i ekološki učinak**, dakle ne samo oni koji se odnose isključivo na društveno poduzetništvo. S obzirom da su načela etičnog bankarstva integralni dio društvenog poduzetništva, Etična banka odnosno Zadruga za etično financiranje je također, kao i društveni poduzetnici, usmjerena na decentralizirani razvoj lokalnih zajednica te integraciju svih oblika potpore poduzećima u jedinstven sustav.

Više informacija o Etičnoj banci dostupno je na: <http://ebanka.eu/>.

Pretpostavka je da će vrlo brzo i komercijalne banke krenuti razvijati financijske instrumente za društvene poduzetnike te će time biti olakšan proces rasta i razvoja s ciljem postizanja što većeg društvenog utjecaja, no u svakom slučaju je malo vjerojatno da će moći konkurirati Etičnoj banci što se tiče visine kamata i ostalih pogodnosti.

Prema zaključcima **analize Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar** o stanju društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj u 2015. godini, **osnovni izazovi/ mjere** kako bi se na zadovoljavajući način implementirala „Strategija razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. do 2020. godine“ te time uspješno pokrenula društvena ekonomija odnosno predmetna vrsta poduzetništva jesu:

1. Osigurati **dovoljnu sustavnu i financijsku potporu društvenim poduzećima** koje imaju ideje / proizvode / usluge i sposobnost da prežive na tržištu;
2. **Unaprijediti porezne mjere i olakšice** za aktere društvene ekonomije prema primjerima najboljih praksi u Europi;
3. Otvoriti i usmjeriti **sustav javne nabave** prema akterima društvene ekonomije u skladu s primjerima uspješne prakse u Europi;
4. Uvesti **mjerenje društvenog učinka** nakon dubinske analize njegovih različitih modela odnosno njegove primjenjivosti u različitim kontekstima društvenih poduzeća u Hrvatskoj;

5. **Integrirati društveno poduzetništvo u hrvatski obrazovni sustav** na svim razinama te provoditi edukaciju o istom;
6. Učiniti društveno poduzetništvo **vidljivim javnosti** te na odgovarajući način vršiti procjenu društvenih poduzeća;
7. Stvoriti **pravni i institucionalni okvir** u kojem bi se društveno poduzeće kategoriziralo kao specifična pravna osoba.

